

(Ministru kabineta
2013.gada 18.decembra
rīkojums Nr. 651

**Akvakultūras daudzgadu stratēģiskās pamatnostādnes
2014.–2020.gadam
(informatīvā daļa)**

Rīga, 2013

Termini.....	2
Lietotie saīsinājumi.....	3
1. Informācija par pamatnostādņu izstrādi.....	3
2. Esošās situācijas raksturojums akvakultūras sektorā.....	4
2.1. Ūdens resursu pieejamība.....	4
2.2. Saldūdeņu un jūras teritorijas un zemes pieejamība.....	5
2.3. Akvakultūras produkcijas ražošana.....	6
2.3. 1. Produkcijas ražošanas struktūra.....	6
2.3.2. Produkcija pārtikas patēriņam.....	8
2.3.3. Zivju mazuļu produkcija.....	9
2.4. Akvakultūras saistība ar vides aizsardzības jautājumiem.....	10
2.5. Akvakultūras sektora uzraudzības principi un datu nodrošinājums.....	11
2.6. Izglītība un zinātne.....	13
2.7. Publiskā atbalsta iespējas.....	14
2.8. Akvakultūras sektora stipro un vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējums.....	15
3. Pamatnostādņu sasaiste ar citiem plānošanas dokumentiem un tiesību aktiem.....	16
3.1. Sasaiste ar plānošanas dokumentiem.....	16
3.2. Sasaiste ar normatīvajiem aktiem.....	16
3.3. Sasaiste ar starptautiskiem dokumentiem.....	18
4. Akvakultūrā identificētās problēmas, kuru risināšanai nepieciešama noteiktas politikas īstenošana.....	20
5. Politikas pamatprincipi un akvakultūrai izvirzāmais politikas mērķis.....	21
5.1. Politikas pamatprincipi.....	21
5.2. Politikas mērķis.....	21
6. Rīcības virzieni politikas mērķu un rezultātu sasniegšanai un turpmākās rīcības plānojums.....	21
6.1. Rīcības virzieni.....	21
6.2. Turpmākās rīcības plānojums.....	22
7. Piedāvātā risinājuma sākotnējā (ex-ante) ietekmes novērtējuma rezultāti.....	24
8. Akvakultūras politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji.....	25
9. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetiem.....	27
10. Par paredzēto uzdevumu un pasākumu izpildi atbildīgā institūcija.....	28
11. Pārskatu sniegšana un novērtēšana.....	28

Termini

Jūras plānojums – nacionālā līmeņa ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteikta jūras izmantošana, ņemot vērā funkcionāli ar jūru saistīto sauszemes daļu.

Akvakultūra – ūdensorganismu audzēšana vai kultivēšana iekšzemes un jūras ūdeņos, izmantojot metodes, kas paredzētas attiecīgo organismu produkcijas palielināšanai, pārsniedzot vides dabiskās spējas. Ūdensorganismi paliek fiziskas vai juridiskas personas īpašumā visu audzēšanas un kultivēšanas laiku līdz pat iegūšanai, kā arī tās laikā.

Smolts – laša vai taimiņa mazulis, kas viena vai divu gadu vecumā ir fizioloģiski un morfoloģiski piemērojies migrācijai uz jūru un dzīvei sāļā ūdenī.

Lietotie saīsinājumi

BIOR	valsts zinātniskais institūts „Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts „BIOR””
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DAP	Dabas aizsardzības pārvalde
ES	Eiropas Savienība
EK	Eiropas Komisija
EJZF	Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds
EZF	Eiropas Zivsaimniecības fonds
KZP	ES Kopējā zivsaimniecības politika
LAD	Lauku atbalsta dienests
LDC	Lauksaimniecības datu centrs
Latvija 2030	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija „Latvija 2030”
LLKC	SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”
LLU	Latvijas Lauksaimniecības universitāte
LV	Latvijas Republika
LVAEI	valsts zinātniskais institūts „Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts”
MK	Ministru kabinets
Natura 2000	Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas
NAP 2020	Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020.gadam
PROMIWA	Norvēģijas valdības divpusējais finanšu instrumenta projekts Nr.LV0045 "Ilgtspējīgas zivju un vēžu resursu iekšējos ūdeņos un videi draudzīgas akvakultūras pārvaldības veicināšana"
PVD	Pārtikas un veterinārais dienests
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VVD	Valsts vides dienests
VID	Valsts ieņēmumu dienests
ZKP	Zivsaimniecības konsultatīvā padome
ZM	Zemkopības ministrija
ZST	Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīkls. Izveidots saistībā ar Rīcības programmu EZF atbalsta ieviešanai Latvijā 2007–2013.gadam. Tā funkcijas pilda LLKC.

1. Informācija par pamatnostādņu izstrādi

1. Uzdevums izstrādāt Akvakultūras stratēģisko plānu ES dalībvalstīm ir noteikts

ES Priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par kopējo zivsaimniecības politiku. EK ir apņēmusies līdz 2013.gadam izstrādāt nesaistošas stratēģiskās pamatnostādnes par kopējām prioritātēm un mērķiem ilgtspējīgas akvakultūras darbību attīstībai.

2. „Ekonomiskais izrāviens”¹ kā ES kopumā, tā arī Latvijā zivsaimniecības nozarē tiek saistīts ar akvakultūras sektoru, kura attīstībai ir jāturpina īstenot mērķtiecīgu ES un valsts politiku, kas jau ir veiksmīgi aizsākta ar ZM izstrādāto vidēja termiņa politikas plānošanas dokumentu „Zivsaimniecības nozares stratēģiskais plāns 2007.–2013.gadam”. Akvakultūras daudzgadu stratēģiskās pamatnostādnes 2014.–2020.gadam” (turpmāk – Pamatnostādnes) nodrošinās iepriekšējā periodā iesākto pasākumu atbilstošu pēctecību.

3. EK stratēģiskās pamatnostādnes par kopējām prioritātēm un mērķiem ilgtspējīgas akvakultūras darbību attīstībai veido pamatu valsts stratēģisko daudzgadu plānu izstrādei 2014.–2020. gada periodam, aptverot šādus ES līmenī identificētus mērķus:

- 1) uzlabot akvakultūras nozares konkurētspēju un atbalstīt tās attīstību un inovācijas;
- 2) rosināt saimniecisko darbību lauku teritorijās;
- 3) dažādot un uzlabot dzīves kvalitāti piekrastes un iekšzemes apvidos;
- 4) sagādāt vienlīdzīgas konkurences apstākļus akvakultūras operatoriem attiecībā uz piekļuvi ūdeņiem un teritorijai.

4. EK neformālajā priekšlikumā par stratēģiskām pamatnostādnēm ir minēti šādi galvenie mērķi:

- 1) vienkāršot administratīvās procedūras, jo īpaši attiecībā uz atļauju piešķiršanu akvakultūras darbības uzsākšanai;
- 2) ar telpiskās plānošanas palīdzību nodrošināt akvakultūrai piekļuvi (pieeju) zemes un ūdeņu teritorijai saldūdeņos un jūrā;
- 3) sekmēt darbību dažādošanu akvakultūrā, lai nodrošinātu papildu ienākumus un sektora ilgtspējīgu attīstību;
- 4) maksimāli izmantot visus faktorus, lai sekmīgi sacenstos ar trešo valstu akvakultūras produkcijas ražotājiem.

5. Pamatnostādņu izstrādē ZM iesaistīja pārstāvjus no BIOR, PVD, LAD, LVAEI un dažādām ar sektoru saistītām nevalstiskajām organizācijām.

6. Pamatnostādņu īstenošana ir saistīta ar ES finansiālā atbalsta mehānismu – EJZF un attiecīgi izstrādāto Rīcības programmu tā ieviešanai Latvijā 2014.–2020.gadā.

2. Esošās situācijas raksturojums akvakultūras sektorā

2.1. Ūdens resursu pieejamība

7. Latvijas teritorijas iekšējie ūdeņi aizņem 2543 km² jeb aptuveni 4,1% no valsts sauszemes teritorijas. Tos veido ap 12,5 tūkst. upes ar kopējo garumu 37,4 tūkst. km. 11 500 ir nelielas upes, kas īsākas par 10 km. Tikai 880 upes ir garākas par 10 km, bet 17 – garākas par 100 km. Latvijā ir 800 ūdenskrātuvi, no tām 304 ūdenskrātuves ir lielākas par vienu hektāru un tikai 3 ūdenskrātuves ir lielākas par

¹ NAP 2020 vadmotīvs

1000 ha. Valstī ir 2256 ezeri ar platību, kas lielāka par vienu hektāru, no tiem 262 ezeri ir lielāki par 50 ha, ap 490 ezeru ir lielāki par 10 ha, bet 13 ezeru platība pārsniedz 1000 ha. Kopējā ezeru platība ir apmēram 100 000 ha, un tie aizņem 1,5% Latvijas teritorijas. Latvijā pieejamo virszemes ūdens resursu apjoms novērtēts ap 33–35 km³.

8. Latvijas jūras krasta līnijas kopējais garums ir gandrīz 500 km, un valsts jurisdikcijā atrodas teritoriālie ūdeņi līdz 12 jūras jūdzēm no krasta līnijas, kā arī ekskluzīvās ekonomiskās zona ūdeņi un kontinentālais šelfs ar kopējo jūras ūdeņu teritoriju 28 tūkst. km² platībā.

9. Pēc CSP datiem, 2012. gadā akvakultūras produkcijas ražošanai tika izmantoti 747 dīķi ar kopējo platību 5592 ha, 1303 baseini ar 17 727 051 m³ lielu tilpumu un 2513 recirkulācijas sistēmas ar 2786 m³ lielu tilpumu.

10. Viena no Latvijas zemes dziļu lielākajām bagātībām ir lielie saldūdens resursi. Dzeramā pazemes ūdens potenciālo ekspluatācijas resursu apjoms novērtēts kā 4,7 milj. m³ diennaktī. Latvijas zemes dzīlēs ir vairāki pazemes ūdeņu horizonti, kuru resursus iespējams izmantot akvakultūrā. Turklāt apmēram 15–20 tūkstoši km² liela teritorija tiek vērtēta kā perspektīva ģeotermālās enerģijas jeb zemes siltuma izmantošanai.²

11. Latvijas teritorijā esošie akvakultūrai pieejamie virszemes un pazemes ūdens resursi ir vērtējami kā pietiekami, lai nodrošinātu akvakultūras uzņēmējdarbības veikšanu un attīstību. Vienlaikus jāņem vērā pieejamo ūdens resursu kvalitātes atbilstība akvakultūras vajadzībām.

2.2. Saldūdeņu un jūras teritorijas un zemes pieejamība

12. Patlaban Latvijā teritoriālā plānošana tiek īstenota nacionālajā, reģionālajā un vietējo pašvaldību līmenī, izstrādājot savstarpēji saskaņotus un pakārtotus teritorijas attīstības plānošanas dokumentus. Akvakultūras uzņēmumu darbības teritoriālais izvietojums šajos dokumentos visbiežāk atsevišķi netiek nošķirts, bet ir iekļauts kā vienlīdz svarīga darbība līdz ar citiem uzņēmējdarbības veidiem, kas ir būtiski reģionālajā un vietējā līmenī. Atļauju akvakultūras uzņēmuma darbības uzsākšanai konkrētā iekšzemes teritorijā izsniedz pašvaldība saskaņā ar tās teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem un normatīvajiem aktiem.

13. Akvakultūras uzņēmumu izvietojums Latvijas teritorijā neveido tiešu saistību ar saldūdens resursu vai zemes pieejamību iekšzemes attiecīgos reģionos, bet lielākoties atspoguļo akvakultūras tradīcijas un zemes īpašnieku ekonomiskās intereses šī uzņēmējdarbības veida veikšanai (1.pielikuma 1., 2. un 3.tabula, 1.attēls).³

14. Atsaucoties uz 2.1.sadaļā minēto par ūdens resursu pietiekamību, lai nodrošinātu Latvijas akvakultūras attīstību 2014.–2020.gada plānošanas periodā, arī vietas pieejamība akvakultūras darbībai iekšzemes teritorijās nebūtu uzskatāma par problēmu. Tomēr, izvēloties vietu akvakultūras uzņēmumam, jāreķinās ar izmantošanai

²<http://www.meteo.lv/lapas/geologija/zemes-dzilu-resursi/pazemes-udeni/pazemes-udeni?id=1236&nid=491>

³ LVAEI ziņojums "Situācijas analīze akvakultūrā saistībā ar ZRP 2007.–2013.ieviešanu"

paredzēto ūdeņu kvalitāti un akvakultūras iespējamo ietekmi uz tiem.

15. Turklāt jāņem vērā, ka pagaidām LV normatīvajos aktos nav noteikta kārtība, kādā personas varētu saņemt atļauju būvju un iekārtu ierīkošanai un ekspluatācijai LV jūras teritorijās, kā arī vēl nav īstenota jūras telpiskā plānošana, kas saskaņotu dažādu nozaru (zivsaimniecības, vides aizsardzības, kuģniecības, valsts drošības u.c.) intereses šajās teritorijās.

16. Ja privāto tiesību subjekts pašlaik vēlas izmantot savas tiesības veikt uzņēmējdarbību un ar to saistītu izpēti LV kontinentālajā šelfā un ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā, tad saskaņā ar Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likumu līdz jūras telpiskā plānojuma spēkā stāšanās dienai, ja citos normatīvajos aktos nav noteikts citādi, konkrēto projektu individuāli izskata MK, pieņemot attiecīgu rīkojumu.

17. Saskaņā ar Teritorijas attīstības plānošanas likuma pārejas noteikumu 3.punktu jūras plānojuma izstrādi paredzēts uzsākt ne vēlāk kā līdz 2014.gada 1.janvārim. Plānošanas rezultātā plānojumā tiks iezīmētas arī zivsaimniecībai, tostarp akvakultūras darbībām, pieejamās vietas. Jāpiebilst, ka pašreiz LV teritoriālajos ūdeņos netiek veiktas nekādas akvakultūras darbības un tikai nesen uzņēmēji ir sākuši izrādīt interesi par iespēju izmantot jūru kā bāzi akvakultūras darbību veikšanai.

18. Lai komersants jūrā izveidotu akvakultūras audzētavu, kas saistīta ar iekārtu ierīkošanu un ekspluatāciju, saskaņā ar Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likuma (turpmāk – JVAPL) 19.panta otrās daļas 4.punktu ir nepieciešama atļauja vai licence. JVAPL 19. panta ceturtā daļa paredz, ka MK reglamentē kārtību, kādā nosakāms atļaujas laukums jūrā, kārtību, kādā rīkojams konkurss par tiesībām izmantot šo laukumu jūrā, kā arī prasības attiecībā uz būvju ierīkošanu, būvniecību jūrā un to ekspluatāciju u.c. jautājumus. Pagaidām Latvijā šāds regulējums nav izstrādāts, tāpēc, ievērojot šī likuma pārejas noteikumu 8.punktu, kas nosaka, ka līdz jūras telpiskā plānojuma spēkā stāšanās dienai, ja citos normatīvajos aktos nav noteikts citādi, MK pieņem lēmumu par šā likuma 19. panta otrās daļas 4.punktā minēto darbību pieļaujamību attiecīgajā atļaujas laukumā Latvijas teritoriālajā jūrā, kontinentālajā šelfā un ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā, ņemot vērā minētā likuma nosacījumus. Attiecīgi MK ar ikreizēju rīkojumu nosaka konkrētu jūras teritoriju (JVAPL 19.panta trešā daļa). Tiesības izmantot atļaujas laukumu jūrā iegūst persona, kas uzvarējusi konkursā par tiesībām izmantot atļaujas laukumu jūrā (JVAPL 19.panta trešā daļa). Atbilstoši likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 8.¹ pantam persona, kas konkursa kārtībā ieguvusi tiesības izmantot atļaujas laukumu jūrā, piesaka paredzēto darbību Valsts vides dienestā (tiek veikts stratēģiskais vai ietekmes uz vidi novērtējums). MK pieņem lēmumu par atļaujas izsniegšanu jūras izmantošanai, tostarp paredzot atļaujas izmantošanas nosacījumus (JVAPL 19.panta trešā daļa). Pēc tam kad būs stājies spēkā jūras telpiskais plānojums, akvakultūras darbībām paredzētās teritorijas tiks noteiktas atbilstoši plānojumā paredzētajam teritoriju izmantošanas iedalījumam.

2.3. Akvakultūras produkcijas ražošana

2.3. 1. Produkcijas ražošanas struktūra

19. Latvijā akvakultūras sektors tradicionāli veido divus virzienus:

20. 1) tādu zivju un vēžu audzēšana, kas tiek realizēti tiešam pārtikas

patēriņam vai akvakultūras produktu apstrādei;

21. 2) zivju mazuļu realizācija to tālākai audzēšanai vai dabisko ūdenstilpju (upju, ezeru) zivju resursu papildināšanai.

22. 2012.gada nogalē Latvijā bija 141 PVD atzīta akvakultūras dzīvnieku audzētava⁴; no tām 42 uzņēmumi saražoja vairāk nekā 1000 kg produkcijas gadā. 131 jeb 39 % no atzītajām audzētavām ražo zivis pārtikas patēriņam, 32 % piedāvā mazuļus tālākai audzēšanai vai dabisko ūdeņu resursu papildināšanai, bet 29 % nodrošina abus produkcijas veidus. Zivju audzētava „Tome” ar filiālēm „Dole”, „Kārļi” ar nodaļu „Brasla” un „Pelči” ir valsts zivju audzētava, un tās galvenais darbības mērķis ir zivju resursu atražošana un papildināšana. Papildus minētajam vēl 154 akvakultūras dzīvnieku audzēšanas objekti PVD ir reģistrēti kā pakalpojumu sniedzēji makšķerēšanai un dekoratīvo ūdensdzīvnieku audzēšanai.

23. Pēdējos gados vērojama tendence, ka kopējais ekonomiski aktīvo akvakultūras uzņēmumu skaits stabili palielinās⁵.

24. 34 dīkšaimniecības nodarbojas ar akvakultūras produkcijas ražošanu ekstensīvā veidā, visbiežāk izmantojot videi draudzīgas metodes, tostarp īsteno EZF pasākumu „Ūdens vides pasākumi” un nodrošina tam atbilstošus ūdenstilpņu uzturēšanas un ūdensdzīvnieku audzēšanas apstākļus. Latvijā vairāk nekā 70 % no visiem dīķiem notiek videi draudzīga saimniekošana, bet tas vienlaikus neveicina saražotās akvakultūras produkcijas apjomu palielināšanos no dīkšaimniecībām⁶.

25. 2011.gadā apmēram 90 % no akvakultūras uzņēmumiem akvakultūras produkcijas ražošanai izmantoja dīķus (platība – 5,6 tūkst. ha) un tikai ap 10 % no kopējā uzņēmuma skaita izmantoja intensīvās audzēšanas tehnoloģijas baseinos un recirkulācijas iekārtās. Galvenais akvakultūras produkcijas apjoms pārtikas patēriņam 2012.gadā tika iegūts atklātajos zemes platību dīķos – 87,9 %, kas vietējos apstākļos ir piemēroti galvenokārt karpveidīgo zivju audzēšanai. Ūdens dabiskās caurplūdes baseinos tika iegūts 7,3 %, bet recirkulācijas sistēmās – 4,8 % akvakultūras produkcijas. Dabiskajos iekšējos ūdeņos (upēs, ezeros, ūdenskrātuvēs) un jūras piekrastes ūdeņos akvakultūras metodes pagaidām netiek izmantotas.

26. Efektīvākā no akvakultūras tehnoloģijām ir akvakultūras dzīvnieku audzēšana slēgtajās platībās, īpaši izmantojot recirkulācijas sistēmas. 2012.gadā vislielākais produkcijas apjoms no 1 m³ ūdens akvakultūras dzīvnieku audzētavā – 9,8 kg/m³ – tika iegūts recirkulācijas sistēmās salīdzinājumā ar dabiskā ūdens caurplūdes baseiniem, kuros tas bija tikai 2,36 kg/m³. Savukārt dīķos produkcijas apjoms veidoja vidēji ap 90,2 kg/ha.

27. Salīdzinot ražošanas rādītājus, var konstatēt, ka akvakultūras produkcijas pieaugumu Latvijā ir iespējams balstīt uz recirkulācijas tehnoloģijām, kas taupa resursus, maz ietekmē vidi, kā arī ir izmantojamas plašam kultivējamo zivju lokam un darbojas ar lielu ekonomisko efektivitāti.⁷ Latvijā pēdējos gados (2008.–2011.) recirkulācijas sistēmu

⁴ PVD dati 2012. gada 1. oktobrī

⁵ LVAEI ziņojums “Situācijas analīze akvakultūrā saistībā ar ZRP 2007.–2013. ieviešanu”

⁶ LVAEI ziņojums “Situācijas analīze akvakultūrā saistībā ar ZRP 2007.–2013. ieviešanu”

⁷ Avots: Bregnballe, J. *Rokasgrāmata recirkulācijas akvakultūrā*. Jelgava, 2011.

kopējā jauda ir gandrīz trīskāršojusies – tas galvenokārt panākts ar publiskā atbalsta pieejamību. Tā kā investīcijas šajās audzēšanas sistēmās ir dārgas, tajās parasti audzē augstvērtīgākās akvakultūras dzīvnieku sugas – zušus, stores, samus, foreles, tilapijas u.c.

28. 2012.gadā akvakultūras nozarē bija 354 nodarbinātais, tai skaitā 115 sievietes un 239 vīrieši (1.pielikuma 2. un 3.attēls). Vienlaikus jāpiebilst, ka trūkst datu par pilna darba laika nodarbinātajiem akvakultūrā, tāpēc minētā informācija tiešā veidā nav savstarpēji salīdzināma ar informāciju par citām valstīm, kurās ir aprēķināts pilna darba laika ekvivalents.

29. Latvijā pašreiz netiek veiktas akvakultūras darbības jūrā, tomēr pēdējā laikā ir parādījusies interese par šādu projektu īstenošanu. Ja tiktu uzsākta audzēšana jūrā, tā būtu uzskatāma par Latvijai inovatīvu darbību ar saldūdeņu akvakultūrai līdzvērtīgiem izvirzāmiem mērķiem attiecībā uz efektīvu un konkurētspējīgu ražošanu.

30. Tā kā jūras akvakultūrā atšķiras gan potenciālie audzēšanas objekti, gan izmantojamās tehnoloģijas, katrs no projektiem būtu vērtējams individuāli jūras plānošanas, vides aizsardzības, kuģniecības u.c. jomu izvirzīto prasību kontekstā. Tāpat, pieskaņojoties šī uzņēmējdarbības virziena attīstībai, būtu risināmi arī jautājumi par šajā jomā nepieciešamajiem pētījumiem.

31. Latvijā darbojas trīs nevalstiskās organizācijas, kas apvieno akvakultūras dzīvnieku audzētājus. Viena no tām līdzdarbojas arī savu biedru ražošanas un tirgus iespēju attīstības jomā un tam ir piesaistījusi publisko finansējumu. Minētās organizācijas kopprojektā veiktas investīcijas izaudzēto zivju uzglabāšanai, lai lielāko apjomu nodrošinātu to piegāde tirgum. Tomēr kooperācija akvakultūras produkcijas audzēšanā, realizācijā un tās apstrādes jomā joprojām ir vāji attīstīta.

32. Produktivitāte akvakultūrā ir salīdzinoši maza (1.pielikuma 4.attēls). 2009.gadā tā bija viena no mazākajām ES un veidoja apmēram 3 % no ES valstu vidējā rādītāja. Lielākas pievienotās vērtības radīšana saražotajai produkcijai, kā, piemēram, produkcijas apstrāde, un papildu pasākumu ieviešana dīkšsaimniecībās, piemēram, dīķa pielāgošana polikultūras akvakultūrai, ikru inkubatoru iegāde, automatizācijas palielināšana audzēšanas procesa uzraudzībai u. tml., dotu iespēju kāpināt produktivitātes līmeni akvakultūrā. Tomēr jāņem vērā, ka produktivitātes zemo līmeni akvakultūrā ietekmē arī ierobežotais iekšējā tirgus pieprasījums.

2.3.2. Produkcija pārtikas patēriņam

33. 2012.gadā Latvijā realizācijai patērētājiem tika saražotas 573,5 tonnas akvakultūras produkcijas (1.pielikuma 4.tabula). Produkcijas vairākumu (vairāk nekā 80 %) nodrošina karpas – vidēji ap 450 t gadā. Nelielā apjomā tiek iegūtas foreles, līdakas, stores, sami un karūsas, kā arī zandarti, baltie amūri, asari, tilapijas, ālantī un vēži⁸. Tas saistāms gan ar klimatiskajiem apstākļiem, gan tradicionālo audzēšanas tehnoloģiju, gan pārdošanas un pirkšanas cenu, tomēr pēdējos gados ir vērojama tendence samazināties karpu realizācijas apjomam.

⁸ Informācijas avots par saražotajiem apjomiem – CSP.
ZMpamn_181113_Akvakultūras daudzgadu stratēģiskās pamatnostādnes
2014.–2020.gadam (TA-3072)

34. Pēc ekspertu vērtējuma, saražotā produkcija tiek realizēta vietējā tirgū, tostarp lielākā daļa produkcijas – apmēram 80% – svaigā veidā. Tiesa, precīzu datu par akvakultūras produkcijas izmantošanu apstrādē trūkst.

35. Latvijā pagaidām nav plaši attīstījusies akvakultūrā iegūto zivju tālāka rūpnieciskā apstrāde, jo tirgū nav pietiekami liela pieprasījuma pēc apstrādātiem akvakultūras produktiem. Turklāt akvakultūras produkcijas ražotāji pašreiz nespēj arī garantēt pietiekami stabilu apjomu pastāvīgai šādas ražošanas nodrošināšanai.⁹

36. Latvijas akvakultūras produktu realizācija ārpus Latvijas nav attīstīta. Pēc pieejamiem datiem iespējams secināt, ka eksportētās produkcijas apjoms ir niecīgs.

37. Analizējot datus par importēto akvakultūras produkciju, jāsecina, ka Latvijas akvakultūrā ražotajiem produktiem konkurējošas produkcijas apjoms nav liels un nav arī stabils. Savukārt attiecībā uz Latvijā maz kultivēto sugu importu jāmin plaša pangasijas un tilapijas filejas parādīšanās valsts tirgū pēdējos gados. No pieejamajiem datiem var secināt, ka daļa no tām tiek arī reeksportēta (1.pielikuma 5.tabula).

38. Kopumā pieejamie dati par akvakultūras sektora ārējo tirdzniecību nav pietiekami, lai varētu veikt pilnvērtīgu analīzi, jo CSP sniegtajos datos ir iespējams iegūt informāciju tikai par dažu akvakultūras sugu tirdzniecību.

2.3.3. Zivju mazuļu produkcija

39. Laikā no 2007.gada līdz 2012.gadam ir palielinājies audzēto zivju mazuļu apjoms no 37,3 milj. gab. 2007.gadā līdz 49,7 milj. gab. 2012.gadā. Minētajā laikposmā divkārt ir pieaugusi zivju mazuļu realizācija to tālākai audzēšanai (1.pielikuma 6.tabula).

40. Zivju resursu mākslīgā atražošana tiek īstenota saskaņā ar Zivju resursu mākslīgās atražošanas valsts programmas pamatnostādņem 2011.–2016.gadam un pamatnostādņu attiecīgajam periodam izstrādātu rīcības plānu.

41. Nodrošinot Zivju resursu mākslīgās atražošanas rīcības plāna 2011.–2013.gadam izpildi 2012.gadā saskaņā ar ZM un BIOR noslēgto līgumu Gaujas, Ventas un mazo upju baseinu ūdeņos tika ielaisti 7,2 milj. gab. zivju kāpuru, mazuļu un lašveidīgo zivju smoltu.

42. Publisko ūdenstilpju zivju krājumu sastāva papildināšanai no valsts budžeta dotācijas Zivju fonda pasākumu īstenošanai piešķirtajiem līdzekļiem publiskajās ūdenstilpēs, kurās zvejas tiesības pieder valstij, kā arī citās ūdenstilpēs, kas ir valsts vai pašvaldību īpašumā, 2012.gadā tika ielaisti 1,5 milj. gab. zivju un vēžu mazuļu.

43. Savukārt Daugavas baseina zivju resursu pavairošanai zaudējumu kompensācijas nodrošināšanai saskaņā ar AS „Latvenergo” un BIOR noslēgto līgumu Daugavas baseinā 2012.gadā kopumā tika ielaisti 9,9 milj. gab. zivju kāpuru, mazuļu un smoltu.

⁹ Pētījums „Latvijas pārtikas pārstrādes nozares konkurētspējas rādītāju salīdzinošā analīze Latvijas zivju pārstrādes nozares konkurētspējas rādītāju salīdzinošā analīze”: starpatskaite. Rīga, 32. lpp.

44. Galvenās sugas, kas ik gadu tiek izlaistas Latvijas dabiskajās ūdenstilpēs, ir laši, taimiņi, nēgi, līdakas, plauži, vimbas, vēdzeles, zandarti un nelielā apjomā citas zivju sugas, piemēram, alatas, kā arī platspīļu vēži.

45. 2012.gadā aptuveni 90 % no kopējā zivju mazuļu apjoma, kas tika izlaists dabiskajās ūdenstilpēs, nodrošināja BIOR valsts zivju audzētava ar filiālēm, bet privāto zivju audzētavu ieguldījums zivju resursu papildināšanā veidoja ap 10 % no kopējā dabiskajos ūdeņos ielaistā zivju mazuļu apjoma.

46. Saskaņā ar sagatavotajiem grozījumiem Zvejniecības likumā un MK noteikumos¹⁰ turpmāk tiks veicināta to mazo privāto ezeru aktīvāka zivsaimnieciskā izmantošana ar zivju un vēžu pavairošanas metodēm, kuros zvejas tiesības nepieder valstij, vienlaikus pār šo procesu saglabājot valsts institūciju (ZM, VARAM) uzraudzību.

2.4. Akvakultūras saistība ar vides aizsardzības jautājumiem

47. Pēc PVD datiem, pavisam neliela daļa – tikai 9 zivju audzēšanas uzņēmumi¹¹ – ir reģistrējušies kā bioloģiskās lauksaimniecības produkcijas ražotāji. Arī to saražotās produkcijas apjoms nav liels. To skaidrojams ar augstāku realizējamās bioloģiskās produkcijas cenu un Latvijas patērētāju salīdzinoši mazo pirktspēju, kas īpaši kritusies pēdējos gados krīzes ietekmē.

48. Pagaidām neviens no akvakultūras uzņēmumiem nepiedāvā produkciju, kurai tiktu izmantots kāds ekosertifikācijas zīmols.

49. Lai gan pašlaik akvakultūras produkcijas ražošanas apjoms nav liels, akvakultūras sektora eksperti ir norādījuši uz plēsīgo savvaļas dzīvnieku (zivjēdāju), īpaši kormorānu jeb jūras kraukļu, radītajiem būtiskajiem zaudējumiem. Pēdējos gados daudzās Eiropas valstīs, arī Latvijā, ievērojami pieaudzis šo putnu skaits, un tas bieži rada konfliktsituācijas ar zivsaimniekiem¹².

50. Tā kā akvakultūras uzņēmumu darbība ietekmē vidi un atbilst piesārņojošo darbību C kategorijai, lai nodrošinātu atbilstību vides aizsardzības prasībām, tie saņem C kategorijas piesārņojošas darbības apliecinājumu un atrodas VVD uzraudzībā. Ja akvakultūras uzņēmums diennaktī iegūst vairāk nekā 10 m³ virszemes vai pazemes ūdens, kā arī ja ūdens resursu ieguve var radīt būtisku ietekmi uz vidi, ir nepieciešama ūdens resursu lietošanas atļauja virszemes un pazemes ūdeņu ieguvei. Atļauja vajadzīga arī darbībām, kuru rezultātā rastos mākslīgs vai stipri pārveidots ūdensobjekts.

51. Saskaņā ar likumu „Par ietekmi uz vidi novērtējumu” ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums nepieciešams zivju audzēšanai paredzētu dīķu ierīkošanai, kuru kopējā platība pārsniedz 10 hektāru, un zivju audzēšanas kompleksu ierīkošanai dabiskās ūdenstilpēs un ūdenstecēs. Likums nenosaka, ka akvakultūras dzīvnieku audzētavu

¹⁰ MK 2004.gada 22.aprīļa noteikumi Nr.381 „Kārtība, kādā uzskaitāmi un ielaižami dabiskajās ūdenstilpēs zivju resursu atražošanai un pavairošanai paredzētie zivju mazuļi”

¹¹

http://www.pvd.gov.lv/lat/lab_zivne/registri/atzto_un_reistrto_uzmumu_sarak/kontroles_institucijas_reistrri

.

¹² Latvijas ornitologu biedrības mājaslapa: http://www.lob.lv/lv/g_putns/2009.php

ierīkošanai būtu noteikti nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums. Tomēr novērtējumu var pieprasīt jebkurai darbībai, kas rada vai varētu radīt būtisku ietekmi uz vidi, turklāt Eiropas valstu pieredze liecina, ka šāds novērtējums tiek pieprasīts gandrīz visos jaunos jūras akvakultūras projektos.

52. *Natura 2000* tīklā Latvijā iekļautas 332 teritorijas – 4 dabas rezervāti, 4 nacionālie parki, 238 dabas liegumi, 37 dabas parki, 7 aizsargājamās jūras teritorijas, 9 dabas pieminekļi un 24 mikroliegumi. Sauszemes *Natura 2000* teritorijas aizņem 12 % jeb 787 729 ha no Latvijas sauszemes kopplatības.¹³ Jāpiebilst, ka lielākā daļa no dīkšaimniecībās izmantotajām platībām Latvijā atrodas *Natura 2000* teritorijās. Tāpēc var secināt, ka tieši videi draudzīgā zivju audzēšana dīkšaimniecībās uztur *specifisko Natura 2000* nepieciešamo vidi.

53. Ūdens apsaimniekošanas likums nosaka vides kvalitātes mērķus – labu virszemes un pazemes ūdeņu stāvokli, kā arī pienākumu ūdens resursu lietotājam šos mērķus ievērot. Tādējādi akvakultūras uzņēmumiem, tāpat kā citiem ūdens resursu lietotājiem, jāreķinās ar ūdeņu stāvokļa novērtējumu un tā uzlabošanai paredzētajiem pasākumiem, kas noteikti atbilstoši Ūdens apsaimniekošanas likumam izstrādātajos upju baseinu apgabalā apsaimniekošanas plānos. Savukārt MK 2011.gada 31.maija noteikumos Nr.418 "Noteikumi par riska ūdensobjektiem" minēto riska ūdensobjektu ūdeņi lietotājiem jāizmanto tā, lai novērstu vai samazinātu iespējamo negatīvo ietekmi.

2.5. Akvakultūras sektora uzraudzības principi un datu nodrošinājums

54. Lai uzsāktu uzņēmējdarbību akvakultūrā, papildus dažādām vispārīgām atļaujām nepieciešama uzņēmuma reģistrēšana vai atzīšana PVD, kurš ir atbildīgs par visu dzīvnieku slimību (arī pārtikas drošību un nekaitīgumu) uzraudzību un uzņēmumu kontroli šajā jomā.

55. Lai varētu izveidot akvakultūras uzņēmumu:

56. – specializētai zivju audzēšanai dabiskos ūdeņos ir jāsaņem zivju resursu pārzinātāja (vietējās pašvaldības) atļauja, kas saskaņota ar DAP un BIOR¹⁴;

57. – būvniecības gadījumā jāsaņem visas darbības atbilstoši normatīvajiem aktiem, tostarp jāsaņem vietējās pašvaldības Būvvaldes atļauja;

58. – atbilstoši izvēlētajam uzņēmējdarbības veidam jāreģistrējas Komercreģistrā vai VID Nodokļu maksātāju reģistrā saskaņā ar vispārējiem uzņēmējdarbību regulējošiem tiesību aktiem;

59. – jāreģistrējas PVD. PVD veic akvakultūras nozares uzņēmuma vai akvakultūras dzīvnieku apstrādes uzņēmuma (ja šajā uzņēmumā notiek dzīvnieku kaušana) individuālu atzīšanu un reģistrē uzņēmuma ražotni uzraudzības objektu reģistrā, piešķirot tam reģistrācijas numuru. PVD akvakultūras uzņēmumus atzīst vai reģistrē. Ja zivis tiek audzētas patēriņam pārtikā vai tiek pārdoti zivju mazuli, tad nepieciešama uzņēmuma atzīšana; ja uzņēmums sniedz maksākerēšanas pakalpojumus ar zivju regulāru

¹³ http://www.daba.gov.lv/public/lat/iadt/natura_200011/

¹⁴ Zvejniecības likuma 23.pants

ielaišanu makšķerēšanas dīķos, tiek piemērota uzņēmuma reģistrācija¹⁵;

60. – jāreģistrē novietne un ganāmpulks LDC pirms akvakultūras dzīvnieku audzētavas darba uzsākšanas un pirms PVD reģistrācijas¹⁶;

61. – jāsaņem ūdens resursu lietošanas atļauja VVD. Zivju audzētava VVD saņem (NACE kods 01.49) C kategorijas piesārņojošas darbības apliecinājumu^{17,18}.

62. Zivju sugu pārvietošanai un jaunu sugu ieviešanai vai pavairošanai nepieciešama DAP atļauja, kas saskaņota ar BIOR un PVD.¹⁹ Informācija par zivju pārvietošanu un zivju resursu pavairošanu dabiskajās ūdenstilpēs attiecīgās darbības veicējam jāiesniedz BIOR un LDC (Dzīvnieku transportēšanas deklarācijas)²⁰, bet importam un eksportam ir jāsaņem atļauja no PVD (veterināri sanitārā uzraudzība).

63. Saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto uzraudzības un kontroles kārtību PVD veic patstāvīgu uzraudzību un kontroli par akvakultūras dzīvnieku infekcijas slimībām.²¹

64. Kopumā var secināt, ka iekšzemes akvakultūras sektora darbības uzraudzībai ir izveidota efektīva pārvaldības sistēma un papildu vai jaunas administratīvās slodzes veidošanai šajā sektorā nebūtu pamata.

65. Latvijas akvakultūras statistiku apkopo CSP saskaņā ar MK 2006.gada 6.novembra noteikumiem Nr.922 „Valsts statistikas pārskatu un anketu veidlapu paraugu apstiprināšanas noteikumi”. Akvakultūras uzņēmumi aizpilda statistikas veidlapu VSPARK 10119004 „1-akvakultūra”. Diemžēl patlaban CSP ievāktie dati nav pilnīgi, un tas apgrūtina akvakultūras sektora objektīvas analīzes iespējas.

66. Piemēram, trūkst datu par pilna laika nodarbinātajiem akvakultūrā (pēc pilna darba laika ekvivalenta aprēķina). Tāpat trūkst informācijas par akvakultūras uzņēmumos saražoto un akvakultūras vajadzībām tālākai audzēšanai pārdoto zivju mazuļu vidējām cenām. Nav arī datu par saražoto ikru (kaviāra) apjomu. Tāpat akvakultūras sektora pilnīgākam pārskatam būtu nepieciešams iegūt informāciju par

¹⁵ MK 2008.gada 2.jūnija noteikumi Nr.400 „Veterinārās prasības akvakultūras dzīvniekiem, no tiem iegūtiem produktiem un to aprītei, kā arī atsevišķu akvakultūras dzīvnieku infekcijas slimību profilaksei un apkarošanai”, MK 2010.gada 2.februāra noteikumi Nr.104 „Pārtikas uzņēmumu atzīšanas un reģistrācijas kārtība”.

¹⁶ MK 2011.gada 16.augusta noteikumi Nr.650 „Lauksaimniecības dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas kārtība un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtība”.

¹⁷ MK 2003.gada 23.decembra noteikumi Nr.736 „Noteikumi par ūdens resursu lietošanas atļauju”.

¹⁸ MK 2010.gada 30.novembra noteikumi Nr.1082 „Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošās darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai”.

¹⁹ MK 2010.gada 21.decembra noteikumi Nr.1165 „Kārtība, kādā izsniedz atļaujas nemedījamo sugu indivīdu iegūšanai, ievieš Latvijas dabai neraksturīgas savvaļas sugas (introdukcija) un atjaunojami sugu populāciju dabā (reintrodukcija)”.

²⁰ MK 2011.gada 16.augusta noteikumi Nr.650 „Lauksaimniecības dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas kārtība un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtība”.

²¹ MK 02.06.2008. noteikumi Nr.400 „Veterinārās prasības akvakultūras dzīvniekiem, no tiem iegūtiem produktiem un to aprītei, kā arī atsevišķu akvakultūras dzīvnieku infekcijas slimību profilaksei un apkarošanai”.

akvakultūras produkcijas tirgu. Datu pilnīgošana ļautu sekmīgāk veikt akvakultūras sektora ekonomiskās izaugsmes, kā arī veikto investīciju atdeves novērtējumu.

67. Patlaban ES tiesību aktos²² paredzēts vākt ekonomiskos datus ne tikai par zvejniecības sektoru, bet arī par jūras un saldūdeņu akvakultūru, tomēr tas nav izvirzīts kā obligāts pasākums un Latvijā patlaban netiek darīts.

68. Pieredzes un tradīciju trūkums jūras akvakultūras jomā nav veicinājis institucionālās sistēmas attīstību un normatīvā regulējuma sagatavošanu šī akvakultūras darbības veida uzsākšanai.

2.6. Izglītība un zinātne

69. Specifiskas, tieši akvakultūras sektoram nepieciešamās vidējās izglītības līmeņa profesionālas prasmes Latvijā iespējams iegūt tikai Austrumlatgales profesionālajā vidusskolā. Laikā no 2008.gada līdz 2012.gadam šīs vidusskolas izglītības programmā „Zivkopis” kvalifikāciju zivsaimniecības zivkopis ieguvuši tikai 37 absolventi (1.pielikuma 7.tabula).

70. Latvijā nav iespējams iegūt augstāko izglītību akvakultūrā. Tomēr gan Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultāte, gan arī LLU noteiktos studiju kursus, piemēram, veterinārmedicīnas un lauksaimniecības mācībuursos, tiek aplūkoti arī akvakultūras sektora jautājumi, bet nav specializētu studiju programmu šajā jomā. Ievērojot akvakultūras pašreizējo īpatsvaru zivsaimniecībā un Latvijas ekonomikā kopumā, domājams, ka atsevišķas augstākā līmeņa studiju programmas atvēršana par šo tēmu nav lietderīga, jo pastāvīgs apmācāmo pieprasījums pēc šādas mācību programmas nevarētu būt liels un ir vērtējams kā periodisks.

71. Jāpiebilst, ka saistībā ar *PROMIWA* izstrādātie 10 tematiskie akvakultūras izglītības moduļi 2009.gada 12.jūnijā tika nodoti Latvijas Universitātei iekļaušanai iestādes augstākās izglītības programmā, bet pagaidām tas nav noticis.

72. Profesionālajai izglītībai akvakultūrā nozīmīgs aspekts ir pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas iespēju radīšana – to ir svarīgi risināt nozares ilgtspējas kontekstā, koncentrējoties uz jauno tehnoloģiju ietilpīgām prasmēm.

73. ZST nodrošina kvalitatīvu pieredzes un informācijas apripi par akvakultūrai svarīgiem jautājumiem. 2010. un 2011.gadā ZST noorganizēja 33 seminārus par zivju audzēšanu un 36 seminārus par dīķu un dīķu sistēmas veidošanu un uzturēšanu, un kopumā tos apmeklēja 1942 dalībnieki. Arī 2012.gadā ZST organizēja seminārus par zivju audzēšanu un ūdenskrātuvju veidošanu un uzturēšanu. ZST savas darbības laikā organizējis vairākus pieredzes apmaiņas braucienus un demonstrējumus par akvakultūras uzņēmējdarbības attīstību gan Latvijā, gan citās ES valstīs.

74. 2011.gadā ZST izveidoja akreditētu akvakultūras mācību programmu ar 160 stundu ilgām teorētiskām un praktiskām nodarbībām, kurās apmācīja 42 dalībniekus. Tāpat mūžizglītības kontekstā pieminama LLU Mūžizglītības centra piedāvātā

²² Komisijas Lēmums (2009. gada 18. decembris) 2010/93/ES, ar ko pieņem Kopienas daudzgadu programmu datu vākšanai, pārvaldībai un izmantošanai zivsaimniecības nozarē laikposmam 2011.- 2013. gadam.

profesionālās pilnveides izglītības programma „Akvakultūra”, kurā tiek nolasīts lekciju kurss ar pamatinformāciju par akvakultūras pamatiem.

75. BIOR veic pētījumus akvakultūrā, galvenokārt ihtiopatoloģijas jomā. Tāpat BIOR tiek izstrādātas jaunas tehnoloģijas zivju sugu audzēšanai akvakultūrā, veikts zivju mākslīgās atražošanas kvalitātes novērtējums, zivju mākslīgā nārsta metodiku pilnveidošana un lašu smoltifikācijas novērtēšanas kritēriju izstrāde. BIOR atbilstoši savai kompetencei sniedz arī konsultācijas un ieteikumus akvakultūras uzņēmējiem. Pašlaik BIOR akvakultūras pētniecībā ir nodarbināti trīs cilvēki.

76. 2012.gada nogalē ir dibināts SIA „Rūpniecības mehānikas un bioloģiskās kompleksu zinātniskās pētniecības centrs”. Centrs darbojas tādos virzienos kā recirkulācijas sistēmas hidrobiontu audzēšana, jaunas paaudzes zivju audzētavu izveide, izmantojot recirkulācijas sistēmas, jaunas paaudzes siltumnīcu izveide, izmantojot aeroponikas principu, savvaļas hidrobiontu selekcija un to adaptācija industriālajās sistēmās, gēnu inženierija, automatizācija un industriālo kompleksu vadīšana.

77. Risinājums mūžizglītības nodrošināšanai un pētnieku ciešākas sadarbības veidošanai ar akvakultūras uzņēmējiem būtu kompetenču (konsultāciju) centra attīstība – tas varētu nodrošināt operatīvu atbalstu uzņēmējiem problēmsituāciju risināšanā, uzņēmējdarbības attīstībā, kā arī jaunievedumu izstrādē un ieviešanā.

2.7. Publiskā atbalsta iespējas

78. No 2004. līdz 2006.gadam akvakultūrai Latvijā tika sniegts Zivsaimniecības vadības finansēšanas instrumenta (ZVFI) atbalsts, un tas atbalstu ļāva saņemt 23 akvakultūras uzņēmumiem ar kopējo publisko finansējumu 1,79 milj. *euro*.

79. Savukārt no 2007. līdz 2013.gadam akvakultūrai Latvijā tiek sniegts EZF atbalsts, un šajā periodā tam ir pieejami 31,3 milj. *euro*. Izmantojot pieejamo publisko finansējumu, kopš 2007.gada pasākumā „Investīcijas akvakultūras uzņēmumos” investīcijas veiktas 50 akvakultūras uzņēmumos²³, tostarp 79 % no projektiem investēts dīķsaimniecībās.

80. Ar EZF atbalstu akvakultūras uzņēmumi īstenotajos 39 projektos izveidojuši vai rekonstrējuši hidrotehniskas būves, 11 projektos uzbūvējuši vai rekonstrējuši audzēšanas un inkubācijas cehus, 16 projektos veikuši ūdens recirkulācijas sistēmas iekārtu un aprīkojuma iegādi, 28 projektos – tehnoloģisko iekārtu un aprīkojuma iegādi, kā arī citas investīcijas. Taču attiecīgo investīciju atdeve pēc projektu īstenošanas vēl nav saskatāma visa sektora produktivitātes un efektivitātes rādītāju pārmaiņās, jo recirkulācijas sistēmu projektu rezultāti konstatējami tikai pēc ilgāka laikposma.

81. Pasākumā „Ūdens vides pasākumi” atbalsts tiek piešķirts akvakultūras uzņēmumiem, kas uzņemas saistības vismaz piecus gadus, ievērojot pastiprinātas prasības vides jomā, audzēt akvakultūras dzīvniekus. Šādu atbalstu ir saņēmuši 34 akvakultūras uzņēmumi, un līdz plānošanas perioda beigām šiem uzņēmumiem kopā plānots izmaksāt 5,8 milj. *euro*.

82. Ar pasākuma „Kopīgas rīcības pasākumi” atbalstu ir īstenots viens

²³ Lauku atbalsta dienesta informācijas sistēmas dati pēc situācijas 2013.gada 21.janvārī.

projekts akvakultūrā, proti, biedrība „Latvijas Vēžu un zivju audzētāju asociācija” veica investīcijas zivju uzglabāšanas noliktavas būvniecībā par publisko finansējumu 0,3 milj. *euro*.

2.8. Akvakultūras sektora stipro un vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējums

83. Stiprās puses:
84. zemes un jebkuri ūdens resursi ir pieejami pietiekamā daudzumā, lai nodrošinātu akvakultūras darbību;
85. akvakultūras sektorā iesaistītajiem ir iniciatīva un vēlme attīstīt savu darbību;
86. akvakultūras darbība Latvijā kopumā ir vērtējama kā videi draudzīgs sektors;
87. ar publisko atbalstu akvakultūrā veikti ievērojami kapitālieguldījumi jaunu audzētavu veidošanā vai esošo būvju un tehnoloģiju modernizēšanā;
88. valsts zivju audzētavām ir ilglaicīga pieredze kvalitatīvu zivju mazuļu audzēšanā.
89. Vājās puses:
90. akvakultūras produkcijas ekstensīva ražošana, maza produktivitāte un bruto pievienotā vērtība;
91. produkcijas ražošanā dominē akvakultūras dzīvnieku audzēšana atklātās ūdenstilpēs un viena akvakultūras dzīvnieku suga (karpa);
92. sadrumstalota ražošanas struktūra, kas savstarpēji konkurē iekšējā tirgū un nav orientēta uz eksportu;
93. nav sadarbības starp audzētājiem produkcijas realizācijas un citās jomās;
94. vāji attīstīta akvakultūras produkcijas apstrāde;
95. vāji attīstīta zinātnes un ražošanas sadarbība augstākas pievienotās vērtības, inovatīvu produktu ražošanā;
96. ierobežotas iespējas izglītības, zināšanu, kā arī pieredzes un labas prakses apguvei par akvakultūrai specifiskām un jaunām tehnoloģijām;
97. akvakultūras produkcijai Latvijā ir mazs patēriņš.
98. nepietiekama statistiskā informācija un dati par akvakultūras sektoru tā darbības un attīstības plānošanai.
99. Iespējas:
100. darba ražīguma un efektivitātes paaugstināšana, ieviešot jaunas tehnoloģijas akvakultūrā;
101. produktu pievienotās vērtības palielināšana, to apstrādes attīstība;
102. mārketinga pasākumu veikšana produkcijas (tostarp nišas produktu) noieta tirgus paplašināšanai vietējā un it īpaši eksporta tirgū;

- 103. inovāciju apjoma un saiknes ar zinātni (tostarp selekcijas darba) pilnveidošana;
- 104. sadarbības un kooperācijas attīstība ražošanas un tirgus jomā;
- 105. jūras akvakultūras attīstības veicināšana;
- 106. ekoloģiskas un bioloģiskas produkcijas ražošanas attīstība.
- 107. Draudi:
- 108. ekonomisku, krīzes situāciju izraisīta nestabilitāte tirgū, kura apdraud produkcijas realizāciju;
- 109. ražošanai nepieciešamo resursu cenu pārmērīgs kāpums;
- 110. invazīvo sugu un akvakultūras dzīvnieku slimību izplatība akvakultūrā;
- 111. starptautiskas saistības vides aizsardzības un citās jomās, kas izvirza konkrētus nosacījumus un prasības akvakultūras sektora attīstības iespējām;
- 112. plēsīgo savvaļas dzīvnieku sugu (zivjēdāju) nodarītais kaitējums dīķsaimniecībām;
- 113. vides kvalitātes pasliktināšanās, tostarp avārijas vai katastrofu gadījumā.

3. Pamatnostādņu sasaiste ar citiem plānošanas dokumentiem un tiesību aktiem

3.1. Sasaiste ar plānošanas dokumentiem

114. NAP2020 (apstiprināts LV Saeimā 2012.gada 20.decembrī) nosaka valsts attīstības stratēģisko mērķi un rīcības virzienus. Lai arī NAP netiek izvirzīti konkrēti mērķi sadalījumā pa dažādām tautsaimniecības nozarēm, Akvakultūras stratēģijā ietvertie mērķi un prioritātes ir vērstas uz to, lai dotu savu ieguldījumu kopējā valsts stratēģiskā mērķa sasniegšanā.

115. Latvija 2030 (apstiprināta LV Saeimā 2010.gada 10.jūnijā). Dokumentā noteikts, ka, ņemot vērā Latvijas salīdzinoši lielo dabas kapitālu ES valstu vidū, ir jāveido aktīva uzņēmējdarbības atbalsta politika dabas aktīvu kapitalizēšanai, tostarp akvakultūrā, un ir nepieciešams atbalstīt investīcijas akvakultūras uzņēmumos, tostarp akvakultūras produktu pārstrādei un mārketingam.

116. Zivju resursu mākslīgās atražošanas valsts programmas pamatnostādņēs 2011.–2016.gadam ir sniegts zivju resursu mākslīgās atražošanas pamatojums Latvijā un saistībā ar to veicamie mērķi un uzdevumi.

3.2. Sasaiste ar normatīvajiem aktiem

117. Ūdens apsaimniekošanas likums paredz izveidot virszemes un pazemes ūdeņu aizsardzības un apsaimniekošanas sistēmu, kas veicinātu ilgtspējīgu un racionālu ūdens resursu lietošanu. Vienlaikus likumā noteikts, ka vides kvalitātes mērķis ir laba virszemes un pazemes ūdeņu stāvokļa sasniegšana, un izvirzīta prasību ūdens resursu lietotājiem šo mērķi ievērot.

118. Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likums nosaka jūras ūdeņu izmantošanas principus, kā arī darbības, kurām nepieciešama atļauja vai licence, jūras
ZMpamn_181113_Akvakultūras daudzgadu stratēģiskās pamatnostādnes
2014.–2020.gadam (TA-3072)

izmantotāju tiesības un pienākumus. Pamatojoties uz šo likumu, tiks izstrādāta jūras stratēģija, kārtība par atļauju un licenču izdošanu, apturēšanu vai anulēšanu, atļaujas vai licences laukuma jūrā izmantošanai būvju un iekārtu ierīkošanai un ekspluatācijai, kā arī prasības būvju būvniecībai, ekspluatācijai un demontāžai jūrā.

119. Zvejniecības likums regulē Latvijas iekšējo ūdeņu, teritoriālo jūras ūdeņu un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņu zivju resursu iegūšanu, izmantošanu, pētīšanu, saglabāšanu, palielināšanu, pavairošanu un pārraudzīšanu, kā arī zivju audzēšanu.

120. Veterinārmedicīnas likums regulē dzīvnieku, tostarp akvakultūras dzīvnieku, infekcijas slimību profilaksi un apkarošānu, nosakot valsts un pašvaldību institūciju, kā arī personu tiesības un pienākumus šajā jomā.

121. Pārtikas aprites uzraudzības likums nosaka nacionālās kompetences jautājumus attiecībā uz visu veidu pārtikas apriti (tostarp zivsaimniecības) un jebkuru tajā iesaistīto pārtikas uzņēmumu un fizisko personu.

122. MK 2008.noteikumi 2.janvāra noteikumi Nr.5 „Lauksaimniecības dzīvnieku vispārīgās labturības prasības” nosaka vispārīgās labturības prasības lauksaimniecības dzīvnieku, tostarp zivju, turēšanai un izmantošanai, kā arī veterinārās prasības akvakultūras dzīvniekiem un to produktiem un regulē eksotisko un neeksotisko infekcijas slimību uzraudzības, kontroles, konstatēšanas un apkaršanas kārtību.

123. MK 2008.gada 2.jūnija noteikumi Nr.400 „Veterinārās prasības akvakultūras dzīvniekiem, no tiem iegūtiem produktiem un to apritei, kā arī atsevišķu akvakultūras dzīvnieku infekcijas slimību profilaksei un apkaršanai” nosaka veterinārās prasības akvakultūras dzīvniekiem, no tiem iegūtajiem produktiem un to apritei, kā arī atsevišķu akvakultūras dzīvnieku infekcijas slimību profilaksei un apkaršanai.

124. MK 2010.gada 2.februāra noteikumi Nr.104 „Pārtikas uzņēmumu atzīšanas un reģistrācijas kārtība” 23.punktā noteikts, ka pārtikas uzņēmumu, kam nav nepieciešama atzīšana saskaņā ar Parlamenta un padomes Regulas Nr.853/2004 (2004.gada 29.aprīlis), ar ko nosaka īpašus higiēnas noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes pārtiku, 4.pantu, PVD reģistrē uzraudzības objektu reģistrā, piešķirot tam reģistrācijas numuru.

125. MK 2008.gada 18.augusta noteikumi Nr.663 „Prasības pārtikas kvalitātes shēmām, to ieviešanas, darbības, uzraudzības un kontroles kārtība” izstrādāti, lai ieviestu un noteiktu prasības pārtikas kvalitātes shēmām. Tie nosaka pārtikas kvalitātes shēmu vispārīgās prasības, prasības nacionālajai pārtikas kvalitātes shēmai un tās sertifikācijai, uzraudzības un kontroles institūciju kompetenci, kā arī Latvijā atzītās ES kvalitātes shēmas.

126. MK 2004.gada 8.aprīļa noteikumi Nr.276 „Noteikumi par zvejas un akvakultūras produktu ražotāju grupu atzīšanas kritērijiem un atzīšanas kārtību, darbības nosacījumiem un darbības kontroli” nosaka zvejas un akvakultūras produktu ražotāju grupu atzīšanas kritērijus, atzīšanas kārtību, darbības nosacījumus un darbības kontroli.

127. MK 2005.gada 13.decembra noteikumi Nr.947 „Labturības prasības dzīvu zivju turēšanai un nogalināšanai pārtikas uzņēmumu mazumtirdzniecības vietās” nosaka labturības prasības dzīvu zivju turēšanai un nogalināšanai pārtikas uzņēmuma mazumtirdzniecības vietā no zivju saņemšanas brīža līdz to pārdošanai patērētājam.

128. MK 2004.gada 22.aprīļa noteikumi Nr.381 „Kārtība, kādā uzskaitāmi un ielaidami dabiskajās ūdenstilpēs zivju resursu atražošanai un pavairošanai paredzētie zivju mazuļi” paredz speciālu starpinstitucionālu komisiju izveidošanu visu ielaisto zivju mazuļu uzskaitē, pieņemšanai un kontrolei, īstenojot zivju resursu atražošanas valsts programmu, kā arī nosaka kārtību un uzskaiti citiem zivju mazuļu ielaidumiem dabiskajās ūdenstilpēs. Tāpat noteikumos minēti dokumenti, kas jānoformē, lai ielaistu zivju mazuļus.

129. MK 2001.gada 5.augusta noteikumi Nr.188 „Saimnieciskās darbības rezultātā zivju resursiem nodarītā zaudējuma noteikšanas un kompensācijas kārtība” nosaka kārtību, kādā tiek noteikti un kompensēti saimnieciskās darbības rezultātā zivju resursiem nodarītie zaudējumi.

130. MK 2010.gada 21.decembra noteikumi Nr.1165 "Kārtība, kādā izsniedz atļaujas nemedījamo sugu indivīdu iegūšanai, ievieš Latvijas dabai neraksturīgas savvaļas sugas (introdukcija) un atjauno sugu populāciju dabā (reintrodukcija)" nosaka kārtību, kādā izsniedz nemedījamo sugu (kormorānu) indivīdu iegūšanas atļauju.

131. MK 1998.gada 15.decembra noteikumi Nr.453 „Noteikumi par zvejas tiesību izmantošanu privātajos ūdeņos” paredz kārtību, kādā tiek izmantotas zvejas tiesības privātajos ūdeņos vai privātajā īpašumā esošajās attiecīgo ūdenstilpju daļās.

132. MK 2009.gada 22.decembra noteikumi Nr.1498 „Makšķerēšanas noteikumi” nosaka kārtību, kādā LV ūdeņos var nodarboties ar makšķerēšanu, vēžošanu un zemūdens medībām.

133. MK 2009.gada 11.augusta noteikumi Nr.918 „Noteikumi par ūdenstilpju un rūpnieciskās zvejas tiesību nomu un zvejas tiesību izmantošanas kārtību” paredz pašvaldību administratīvajās teritorijās esošo ūdenstilpju nomu. Tāpat tie nosaka rūpnieciskās zvejas tiesību nomas un zvejas tiesību izmantošanas un izsoles kārtību iekšējos ūdeņos un Latvijas Republikas teritoriālajos un ekonomiskās zonas ūdeņos Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī.

134. MK 2005.gada 15.marta noteikumi Nr.192 „Kārtība, kādā izsniedz atļaujas (licences) zvejai īpašos nolūkos un zinātniskās izpētes nolūkos” nosaka atļaujas iegūšanas kārtību, ja nepieciešams iegūt vaislas zivis zivju resursu atražošanas nodrošināšanai.

135. MK 2003.gada 23.decembra noteikumi Nr.736 „Noteikumi par ūdens resursu lietošanas atļauju” nosaka, ka VVD Reģionālā vides pārvalde izsniedz ūdens resursu lietošanas atļauju, kā arī atļaujā ietveramos nosacījumus.

136. MK 2011.gada 16.augusta noteikumi Nr.650 „Lauksaimniecības dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas kārtība un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtība” nosaka, ka akvakultūras uzņēmumam ir pienākums reģistrēt audzētavu (novietni) un atjaunot informāciju par notikušajām pārmaiņām (pārvietošana u.c. notikumi).

3.3. Sasaiste ar starptautiskiem dokumentiem

137. ES Priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā par kopējo zivsaimniecības politiku noteikts uzdevums izstrādāt Akvakultūras stratēģiju.

138. 2010/221/ES Komisijas 2010.gada 15.aprīļa Lēmums, ar ko apstiprina valsts pasākumus, lai ierobežotu konkrētu akvakultūras dzīvnieku un savvaļas ūdensdzīvnieku slimību ietekmi saskaņā ar Padomes Direktīvas 2006/88/EK 43.pantu (izziņots ar dokumenta numuru C(2010) 1850), nosaka slimību izskaušanas valsts programmas konkrētās valstīs (Latvija sarakstā nav iekļauta) un nosacījumus akvakultūras dzīvnieku transportam uz šīm valstīm.

139. Komisijas 2009.gada 5.augusta Regula (EK) Nr.710/2009, ar kuru groza Regulu (EK) Nr.889/2008, ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, lai īstenotu Padomes Regulu (EK) Nr.834/2007, attiecībā uz sīki izstrādātiem noteikumiem par akvakultūras dzīvnieku un jūras aļģu bioloģisko ražošanu.

140. Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 9.jūlija Regula (EK) Nr.762/2008 par to, kā dalībvalstis iesniedz statistiku par akvakultūru, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr.788/96 (1).

141. Komisijas 2007.gada 24.augusta Lēmums, ar ko groza Lēmumu 2006/656/EK attiecībā uz teritoriju sarakstu, no kurām Kopienā ir atļauts ievest tropu dekoratīvās zivis.

142. Padomes 2007. gada 11. jūnija Regula (EK) Nr.708/2007 par svešzemju un vietējā areālā nesastopamu sugu izmantošanu akvakultūrā nosaka prasības, kas jāievēro, lai ievestās akvakultūras sugas neapdraudētu vietējās ekosistēmas.

143. Komisijas 2008. gada 6. jūnija Regula (EK) Nr.506/2008, ar ko groza IV pielikumu Padomes Regulā (EK) Nr.708/2007 par svešzemju un vietējā areālā nesastopamu sugu izmantošanu akvakultūrā, papildinot to sugu sarakstu, kas nav Regulas EK 708/2007 2.panta 5.punkta mērķsugas.

144. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr.304/2011, ar ko groza Padomes Regulu (EK) Nr.708/2007 par svešzemju un vietējā areālā nesastopamu sugu izmantošanu akvakultūrā, nosaka papildu regulējumu noteiktu sugu akvakultūras transportam un to apsaimniekošanai slēgtās akvakultūras platībās.

145. Padomes 2007.gada 28.jūnija Regula (EK) Nr.834/2007 par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu un par Regulas (EEK) Nr.2092/91 atcelšanu.

146. Padomes 2006.gada 24.oktobra Direktīva 2006/88/EK par akvakultūras dzīvniekiem un to produktiem izvirzītajām dzīvnieku veselības prasībām, kā arī par konkrētu ūdensdzīvnieku slimību profilaksi un kontroli.

147. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 183/2005, ar ko paredz barības higiēnas prasības, attiecas uz pārtikas ražošanā izmantoto dzīvnieku ēdināšanu.

148. Eiropas Parlamenta un Padomes 2000.gada 23.oktobra Direktīva Nr.2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā, paredz iekšējo virszemes ūdeņu, pārejas ūdeņu, piekrastes ūdeņu un pazemes ūdeņu aizsardzību, kā arī nosaka virsmērķi – sasniegt visu ūdeņu labu stāvokli. Tas nozīmē sasniegt arī zivju populācijām piemērotu un čaulgliemju audzēšanas vajadzībām atbilstošu ūdeņu stāvokli.

149. Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un reģionu komitejai. Mūsu dzīvības garantija,

mūsu dabas kapitāls – bioloģiskās daudzveidības stratēģija līdz 2020.gadam COM(2011) 244 galīgā redakcija. Šīs stratēģijas mērķis ir apturēt bioloģiskās daudzveidības izzušanu un paātrināt ES pāreju uz resursefektīvu un ekoloģisku ekonomiku.

150. Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un reģionu komitejai. Inovācijas ilgtspējīgai izaugsmei: Eiropas bioekonomikai COM (2012) 60 galīgā redakcija. Stratēģijas mērķis ir veicināt inovatīvākas, resursefektīvākas un konkurētspējīgākas sabiedrības veidošanu, kurā nodrošinātība ar pārtiku nav pretrunā atjaunojamo resursu ilgtspējīgai rūpnieciskai izmantošanai un vides aizsardzības nodrošināšanai.

151. Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un reģionu komitejai. Jūras nozaru izaugsme un izaugsmes noturību veicinošas iespējas COM (2012) 494 galīgā redakcija. Tā paredz inovatīvu ilgtspējīgu jūras resursu izmantošanas sekmēšanu ekonomikas attīstības veicināšanai, kā arī jūras vides kvalitātes uzlabošanai.

152. 1992.gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencija (Helsinku konvencija). Tās mērķis ir samazināt, aizkavēt un novērst Baltijas jūras vides piesārņošanu, kā arī sekmēt Baltijas jūras vides atveseļošanu un tās ekoloģiskā līdzsvara uzturēšanu.

153. Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 17.jūnija Direktīva 2008/56/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā (Jūras stratēģijas pamatdirektīva), uzdod līdz 2020.gadam panākt un saglabāt labu jūras vides stāvokli, kā arī nodrošināt jūras ekosistēmas ilgtspējīgu izmantošanu.

154. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK par savvaļas putnu aizsardzību paredz aizsardzības pasākumus attiecībā uz dzīvnieku sugām, tostarp aizliegtās darbības, prasības monitoringam, zinātniskai izpētei, kā arī nosaka dalībvalstu un EK kompetenci dabas aizsardzības jomā.

4. Akvakultūrā identificētās problēmas, kuru risināšanai nepieciešama noteiktas politikas īstenošana

155. Akvakultūras sektora mazā ražošanas efektivitāte un produktivitāte.

156. Sadrumstalota, savstarpēji konkurējoša ražošanas struktūra ar neskaidrām tirgus, it īpaši eksporta tirgus, iespējām.

157. Kooperācijas trūkums akvakultūras sektorā produkcijas ražošanas un realizācijas jomā.

158. Vāji attīstīta zinātnes, izglītības un ražošanas saikne augstākas pievienotās vērtības un inovatīvu produktu ražošanā.

159. Produkcija ar mazu pievienoto vērtību un vāji attīstīta akvakultūras produkcijas apstrāde.

160. Nepietiekama statistiskā informācija un dati par akvakultūras sektoru.

5. Politikas pamatprincipi un akvakultūrai izvirzāmais politikas mērķis

5.1. Politikas pamatprincipi

161. Ilgtspējīgas attīstības princips – sabiedrības labklājības, vides un ekonomikas integrētas un līdzsvarotas attīstības nodrošināšana, kas apmierina iedzīvotāju pašreizējās sociālās un ekonomiskās vajadzības un vides aizsardzības prasību ievērošanu, neapdraudot nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanas iespējas.

162. Līdzdalības princips – politikas plānošanas procesā tiek iesaistītas nevalstiskās organizācijas, privātais sektors un citu publiskās pārvaldes institūciju pārstāvji.

163. Finansiālo iespēju princips – risinot uzdevumus izvirzīto mērķu sasniegšanai un izvērtējot esošos un prognozētos resursus, tiek ievērotas valsts budžeta un EJZF finanšu instrumenta iespējas.

164. Samērīguma un koordinētības princips – akvakultūras politikas plānošana notiek saskaņā ar augstākā līmeņa nacionālās pārvaldes attīstības plānošanas dokumentos noteiktajām prioritātēm un iecerētajām darbībām, nodrošinot pēctecību un rīcībspolitikas aktualizāciju, kā arī plānošanas dokumentu savstarpējo saistību, novēršot lieku dublējošu dokumentu sagatavošanu.

165. Piesardzības princips – ir pieļaujams ierobežot vai aizliegt darbību vai pasākumu, kurš var ietekmēt vidi vai cilvēku veselību, bet kura ietekme nav pietiekami izvērtēta vai zinātniski pierādīta, ja aizliegums ir samērīgs līdzeklis, lai nodrošinātu vides vai cilvēka veselības aizsardzību.

166. Novērtēšanas princips – tiek sagatavoti pārskati par gūtajiem rezultātiem.

5.2. Politikas mērķis

167. Konkurētspējīga, produktīva un darbībā ilgtspējīga akvakultūra Latvijā.

6. Rīcības virzieni politikas mērķu un rezultātu sasniegšanai un turpmākās rīcības plānojums.

6.1. Rīcības virzieni

168. 1. virziens. Tirgū pieprasītu akvakultūras produktu efektīva un inovatīva ražošana.

169. 2. virziens. Akvakultūras pētniecības attīstība un zināšanu pārnese ražošanā.

6.2. Turpmākās rīcības plānojums

1.tabula

Pamatnostādnēs noteiktais politikas mērķis	Konkurētspējīga, produktīva un darbībā ilgtspējīga akvakultūra Latvijā			
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai	Tirgū pieprasītu akvakultūras produktu efektīva un inovatīva ražošana			
Uzdevumi un galvenie pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš vai periods	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Finansējuma avots
1. Sniegt atbalstu akvakultūras ražošanas attīstībai, tostarp vidi saudzējošu audzēšanas tehnoloģiju izmantošanai, un produkcijas tirgus veicināšanai.	2014.–2020.	ZM		EJZF *
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai	Akvakultūras pētniecības attīstība un zināšanu pārnese ražošanā			
1. Sniegt atbalstu inovāciju izstrādei un ieviešanai akvakultūrā.	2014.–2020.	ZM	BIOR	EJZF, valsts budžets *
2. Nodrošināt akvakultūras sektoram nepieciešamo pētījumu veikšanas un konsultāciju iespējas.	2016.–2020.	ZM	LLKC, BIOR	EJZF, valsts budžets* **
3. Pilnveidot apmācības iespējas un zināšanu pārnesei akvakultūrā.	2014.–2020.	ZM	LLKC, BIOR	EJZF, valsts budžets* **
4. Pārskatīt un pilnveidot CSP rādītājus.	2014.–2017.	ZM, EM		Finansējums nav nepieciešams
5. Nodrošināt ES Zivsaimniecības datu vākšanas programmas izpildi akvakultūras	2014.–2020.	ZM	BIOR	EJZF, valsts budžets

jomā.				
-------	--	--	--	--

* Saistībā ar NAP2020 uzdevumiem „Stimulēt zemes un citu dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un bioloģisko daudzveidību, pielietojot vidi saudzējošas tehnoloģijas” un „Palielināt ūdenstilpju un lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmantošanu pārtikas ražošanai, t.sk. uzlabojot publisko ūdens režīmu regulējošo infrastruktūru”.

** Papildu finansējums Jauno politikas iniciatīvu ietvarā.

7. Piedāvātā risinājuma sākotnējā (*ex-ante*) ietekmes novērtējuma rezultāti

170. Kopš 2007.gada Latvijas akvakultūras politika tiek īstenota saskaņā ar Zivsaimniecības nozares stratēģiskais plānu 2007.–2013.gadam. Šajā periodā Latvijas akvakultūra ir attīstījusies visumā pozitīvi. Ir veiktas nozīmīgas investīcijas akvakultūras uzņēmumos, sniegts atbalsts tradicionālai dīķsaimniecībai, zivju produktu apstrādei un vides pasākumiem, taču attiecīgā atdeve vēl nav redzama visa sektora produktivitātē un efektivitātē²⁴. ZM politikas plānošanas procesā iesaistot nevalstiskās organizācijas, privāto sektoru un citu publiskās pārvaldes institūciju pārstāvjus, kopējās diskusijās tika konstatētas arī citas problēmas. Pamatnostādņu uzdevums ir risināt šīs problēmas. Jaunajai politikai ir divi rīcības virzieni: tirgū pieprasītu akvakultūras produktus efektīva un inovatīva ražošana un akvakultūras pētniecības attīstība un zināšanu pārnese ražošanā. Pamatnostādnēs noteiktie rīcības virzieni ietver galvenās akvakultūras attīstības politikas sastāvdaļas. Uzdevumi, kas noteikti Pamatnostādņu mērķa sasniegšanai katrā no rīcības virzieniem, ir savstarpēji saistīti un papildinoši. Pēc Pamatnostādņu īstenošanas palielināsies Latvijas akvakultūras sektora konkurētspēja, produkcijas ražošanas efektivitāte un akvakultūras sektorā nodarbināto produktivitāte. Ražošana akvakultūrā tiks balstīta uz zināšanām un inovācijām.

²⁴ LVAEI Situācijas analīze akvakultūrā saistībā ar ZRP 2007.–2013. ieviešanu

8. Akvakultūras politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji

171. Mērķu un rezultātu, to rezultatīvo rādītāju hierarhija:

2.tabula

Politikas noteiktais mērķis		Konkurētspējīga, produktīva un darbībā ilgtspējīga akvakultūra Latvijā		
		Bāzes vērtība (2011.)	2017.	2020.
Politikas rezultāts Palielinās akvakultūras produkcijas ražošanas efektivitāte.	Rezultatīvais rādītājs Baseinos un recirkulācijas sistēmās saražotās akvakultūras produkcijas īpatsvara pret dīķos saražotās akvakultūras produkciju pieaugums (% pret 2011.gadu).	10	25	50
Politikas rezultāts Palielinās akvakultūras sektorā nodarbināto produktivitāte.	Rezultatīvais rādītājs Akvakultūras sektora darbaspēka produktivitātes pieaugums (% pret 2011.gadu)	5044 euro/cilv.	10	20
Darbības rezultāts Sniegts atbalsts konkurētspējīgu akvakultūras uzņēmumu darbības veicināšanai.	Rezultatīvais rādītājs 1. Akvakultūras uzņēmumu skaits, kuri saņēmuši investīciju atbalstu. 2. Kopprojektu skaita īpatsvars no kopējā īstenoto projektu skaita, %		50 2	90 3
Darbības rezultāts Nodrošināts akvakultūras uzņēmējdarbībai nepieciešamais zinātniskais atbalsts.	Rezultatīvais rādītājs 1. Publikāciju, izpētes ziņojumu skaits, t.sk.: 1.1. starptautisko zinātnisko publikāciju skaits (ietekmes faktors IF diapazonā no 0,5 līdz 3); 1.2. publikāciju skaits;		20 3 10	35 5 20

	1.3. izpētes ziņojumu skaits.		7	10
	2. Izstrādātas jaunas metodikas ražošanas efektivitātes palielināšanai.		1	3
Darbības rezultāts Pilnveidotas apmācības iespējas un nodrošināta zināšanu pārnese akvakultūrā.	Rezultatīvais rādītājs 1. Nolasītas lekcijas par akvakultūras jautājumiem, h/klausītāju sk. 2. Sniegto konsultāciju skaits.		20/60 20	30/80 30
Darbības rezultāts Pilnveidoti un precizēti CSP rādītāji Nodrošināta ES Zivsaimniecības datu vākšanas programmas izpilde akvakultūras jomā.	Rezultatīvais rādītājs Pilnveidoti un precizēti rādītāji (rādītāju skaits). Sagatavoti un nosūtīti ziņojumi EK (ziņojumu skaits) .		16 4	– 3

9. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetiem

172. Valsts budžeta finansētās institūcijas Pamatnostādnes 2014. un 2015. gadā īsteno par piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem. Pasākumam nepieciešamais papildu finansējums tiks izskatīts kopā ar visu ministriju un citu centrālo valsts iestāžu Jauno politiku iniciatīvām. Pamatnostādnēs nav ietverti tādi uzdevumi, kas tieši ietekmētu pašvaldību budžetus. Pamatnostādņu īstenošanai plānots piesaistīt arī EJZF finansējumu.

173. Ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem

174. 3.tabula

	Turpmākie trīs gadi (tūkst. <i>euro</i>)		
	2014.	2015.	2016.
Kopējās izmaiņas budžeta ieņēmumos, t.sk.	0	0	0
Izmaiņas valsts budžeta ieņēmumos	0	0	0
Izmaiņas pašvaldību budžeta ieņēmumos	0	0	0
Kopējās izmaiņas budžeta izdevumos, t.sk.	0	0	+258,5
Izmaiņas valsts budžeta izdevumos	0	0	+258,5
Izmaiņas pašvaldību budžeta izdevumos	0	0	0
Kopējā finansiālā ietekme:	0	0	-258,5
Finansiālā ietekme uz valsts budžetu	0	0	-258,5
Finansiālā ietekme uz pašvaldību budžetu	0	0	0
Detalizēts ieņēmumu un izdevumu aprēķins (ja nepieciešams, detalizētu ieņēmumu un izdevumu aprēķinu pievieno politikas plānošanas dokumenta pielikumā. Ietekmi uz valsts un pašvaldību budžetiem norāda atsevišķi valsts un pašvaldību	<p>Pamatnostādņu 2.rīcības virziena īstenošanai un attiecīgajos plānošanas periodos paredzēto optimālo rādītāju sasniegšanai 2016.gadā būtu nepieciešams finansējums 258 578,44 <i>euro</i> gadā – tas ir daļa no budžeta programmas 25.01.00. „Zivju izmantošanas regulēšana, atražošana un izpēte” līdzekļiem (izdevumus veido atlīdzība 146 555,23 <i>euro</i>, komandējumu izmaksas 8 679,52 <i>euro</i>, materiāltehniskais nodrošinājums 82 984,73 <i>euro</i> un daļa no budžeta programmas 70.06.00. „Izdevumi citu ES politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošanai” līdzekļiem (izdevumus veido atlīdzība 16 801,78 <i>euro</i>, komandējumu izmaksas 2 845,74 <i>euro</i>, materiāltehniskais nodrošinājums 711,44 <i>euro</i> (2.pielikums).</p> <p>Pamatnostādņu 1. rīcības virzienu plānots īstenot, izmantojot EJZF</p>		

budžetam)	pieejamo finansējumu, bet, tā kā pašreiz nav zināms līdzekļu apmērs, kas no minētā fonda varētu tikt piešķirts Latvijai (t.s. aploksne), nav arī izstrādāts finansējuma sadalījums pa atbalsta pasākumiem, tāpēc nav iespējams prognozēt precīzu ietekmi uz valsts budžetu.		
Cita informācija		Nav	Nav
Izmaiņas budžeta izdevumos no 2017. līdz 2020.gadam.	Turpmākajos gados plānots, ka 2.rīcības virziena optimālu rezultatīvo rādītāju izpildei tiks nodrošināts ikgadējais kopējais valsts budžeta finansējums: 2017.gadā – 350 737,90 <i>euro</i> , 2018.gadā – 364 966,62 <i>euro</i> , 2019.gadā – 379 195,34 <i>euro</i> un 2020.gadā – 394 846,93 <i>euro</i> .		

10. Par paredzēto uzdevumu un pasākumu izpildi atbildīgā institūcija

175. Par Pamatnostādņu īstenošanu atbildīga ir ZM. Iesaistītā ministrija, kuras kompetencē ir akvakultūras datu vākšanas jautājumi, ir EM, kas izstrādā un īsteno politiku valsts statistikas jomā.²⁵

11. Pārskatu sniegšana un novērtēšana

176. 2017.gadā tiek sagatavots pārskats par Pamatnostādņēs noteikto uzdevumu un pasākumu īstenošanu 2014.–2016.gadā un priekšlikumi Pamatnostādņu aktualizēšanai, ja tas ir nepieciešams.

177. 2021.gadā ZM sagatavo pārskatu par Pamatnostādņu īstenošanu kopumā, kā arī priekšlikumus rīcībai pēc Pamatnostādņu darbības laika beigām.

178. Pārskati par Pamatnostādņēs noteikto politikas ieviešanas instrumentu, rīcības plānojumā noteikto pasākumu īstenošanu 2014.–2016.gadā un Pamatnostādņu īstenošanu par visu plānojuma periodu, kā arī priekšlikumi Pamatnostādņu aktualizēšanai un rīcībai pēc Pamatnostādņu darbības laika beigām tiek sagatavoti sadarbībā ar Pamatnostādņu īstenošanā iesaistītajām institūcijām.

179. ZM sagatavotie pārskati tiek izskatīti ZKP. Pēc pārskatu izvērtēšanas ZKP ZM sagatavo un noteiktā kārtībā iesniedz MK:

1) informatīvo ziņojumu (starpposma ziņojumu) par Pamatnostādņu īstenošanas gaitu 2014.–2016.gadā līdz 2017.gada 1.jūlijam;

2) informatīvo ziņojumu (Pamatnostādņu īstenošanas *ex-post* novērtējumu) par Pamatnostādņu īstenošanu par visu plānošanas periodu līdz 2021.gada 1.jūlijam.

Zemkopības ministra vietā –

labklājības ministre

Ilze Viņķele

²⁵ Saskaņā ar MK 2010.gada 23.marta noteikumiem Nr.271 „Ekonomikas ministrijas nolikums”.

1.pielikums
 Akvakultūras daudzgadu
 stratēģiskajām
 pamatnostādnēm 2014.–
 2020.gadam

1.tabula

Akvakultūras produkcijas ražošanai izmantotie dīķi un to platība dalījumā pa Latvijas reģioniem laikā no 2007. līdz 2011. gadam

Reģions/ gads	Dīķu skaits					Dīķu platība ha				
	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Pierīga	111	254	228	245	138	250	584	631	688	1091
Vidzeme	27	70	125	150	164	86	417	497	536	592
Kurzeme	119	228	329	321	336	1263	1753	2254	2195	2205
Zemgale	16	16	23	26	22	373	373	447	511	387
Latgale	38	37	44	59	68	1223	1224	1188	1194	1433
Kopā	311	605	749	801	728	3196	4350	5018	5123	5707

Datu avots: LVAEI

2.tabula

Akvakultūras produkcijas ražošanai izmantotie baseini un to tilpums dalījumā pa Latvijas reģioniem laikā no 2007. līdz 2011. gadam

Reģions/ gads	Baseinu skaits					Baseinu tilpums (m ³)				
	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Pierīga	1017	1129	1138	1129	1150	11 775	16 104	16 067	16 482	16 094
Vidzeme	50	69	38	63	70	140	273	728	278	297
Kurzeme	-	10	10	29	39	-	83	83	259	395
Zemgale	13	19	10	11	11	126	263	244	269	265
Latgale	-	-	-	8	-	-	-	-	160	-
Kopā	1080	1227	1196	1240	1270	12 041	16 723	17 122	17 448	17 051

Datu avots: LVAEI

3.tabula

Akvakultūras produkcijas ražošanai izmantotās recirkulācijas sistēmas un to tilpums dalījumā pa Latvijas reģioniem laikā no 2007. līdz 2011. gadam

Reģions/ gads	Recirkulācijas sistēmu skaits					Recirkulācijas sistēmu tilpums (m ³)				
	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Pierīga	-	-	2	2	1	-	-	130	130	90
Vidzeme	-	1	4	4	3	-	70	257	257	225
Kurzeme	-	-	-	-	3	-	-	-	-	189
Zemgale	4	4	4	4	6	325	325	325	325	680
Latgale	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopā	4	5	10	10	13	325	395	712	712	1184

Datu avots: LVAEI

4.tabula

Akvakultūras produkcijas realizācija patēriņam pārtikā laikā no 2006. līdz 2011.gadam dalījumā par audzēšanas sistēmām, t un LVL

Ūdenstilpes	2007.		2008.		2009.		2010.		2011.		2012.	
	t	1000 LVL	t	1000 LVL	t	1000 LVL	t	1000 LVL	t	1000 LVL	t	1000 LVL
Dīķi	637	807	534	850	468	682	498	719	490	727	504	755
Baseini	63	250	36	191	22	92	35	103	34	116	42	157
Recirkulācijas sistēmas	29	61	13	25	8	13	16	27	23	44	27	63
Kopā:	729	1118	583	1066	498	787	549	845	546	887	573	975

Datu avots: CSP

5.tabula

Tirdzniecības dati par akvakultūras produkciju patēriņam pārtikā laikā no 2005. līdz 2012.gadam, t

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Eksports, t								
Karpa	0,2	0,1	0,2	0,1	1,7	6,3	10,5	8,8
Zutis	0	0,1	0,2	0,6	2,6	3,8	5,7	1,5
Lašu dzimtas zivis	-	942	2846	4656	5466	4370	6855	11 141,2

ZMpann_181113_Akvakultūras daudzgadu stratēģiskās pamatnostādnes 2014.-2020.gadam (TA-3072)

Saldēta pangasijas fileja	-	-	-	-	-	831,7	663,9	416,5
Saldēta tilapijas fileja	-	-	-	-	-	50,1	49,1	73,0
Imports, t								
Karpa	39,3	7,8	63,1	38,8	31,2	126,7	15,3	111,1
Zutis	3,0	7,5	16,4	15,4	11,2	23,3	10,2	16,5
Lašu dzimtas zivis	-	3715	7437	9314	8106	7845	9976	13 903
Saldēta pangasijas fileja	-	-	-	-	-	1774,5	1345,6	933,0
Saldēta tilapijas fileja	-	-	-	-	-	358,0	199,7	218,4

Datu avots: CSP

6.tabula

Zivju mazu realizācija 2007.–2011.gadā, milj. gab.

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Akvakultūrā tālākai audzēšanai	18,6	19,8	16,2	29,5	33,1	31,0
Dabisko ūdenstīpju resursu atjaunošanai	18,7	21,8	22,2	20,8	15,7	18,7
Kopā	37,3	41,6	38,4	50,3	48,8	49,7

Datu avots: CSP

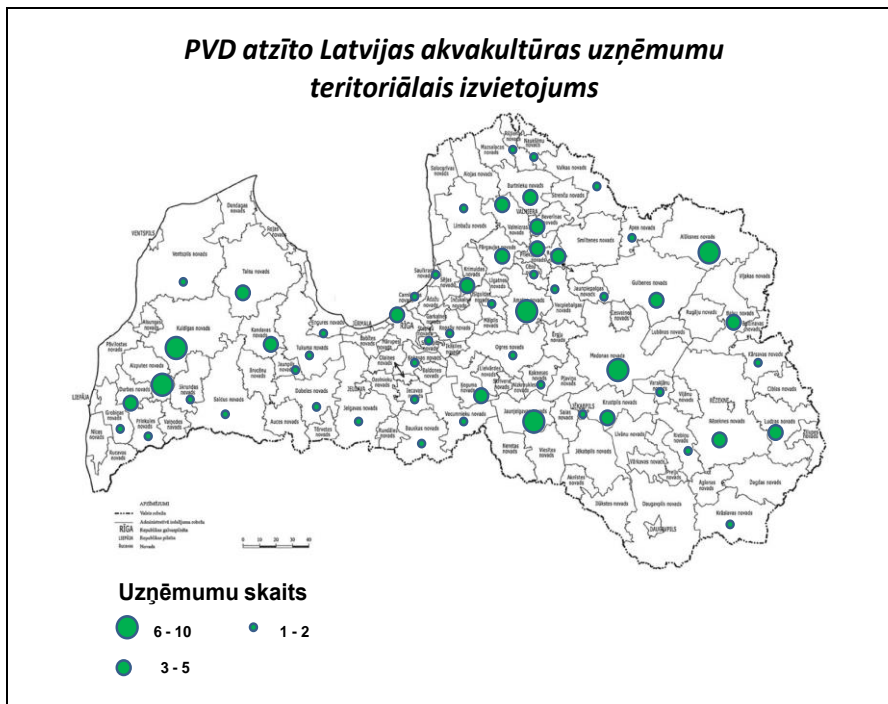
7.tabula

Absolventu skaits Austrumlatgales Profesionālās vidusskolas mācību programmā „Zivkopis”

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Absolventi	5	0	8	12	12

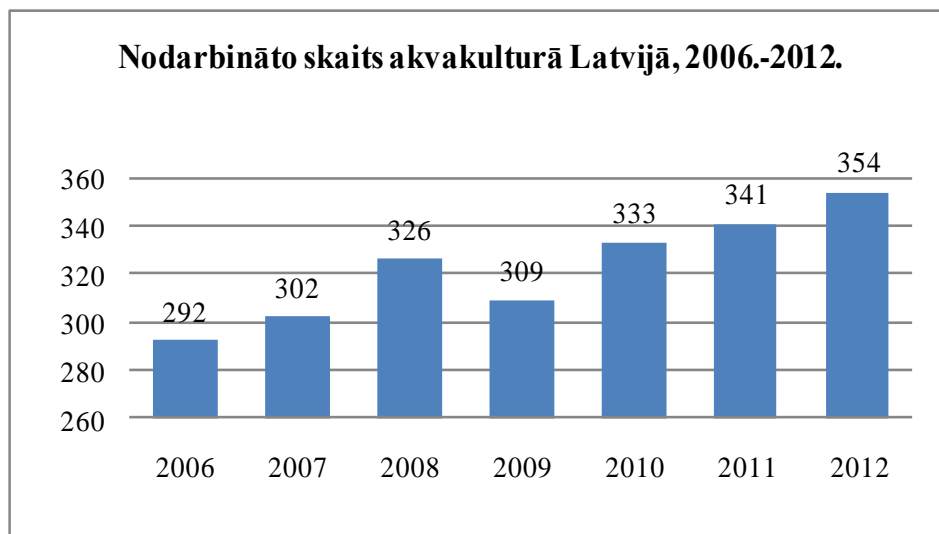
Datu avots: Austrumlatgales Profesionālā vidusskola

1.attēls

Datu avots: ZM

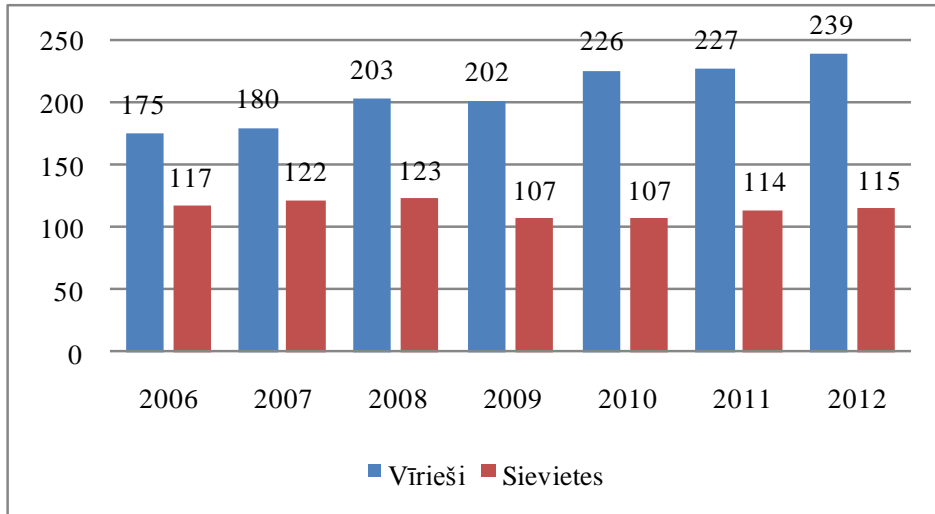
2.attēls

Datu avots: CSP

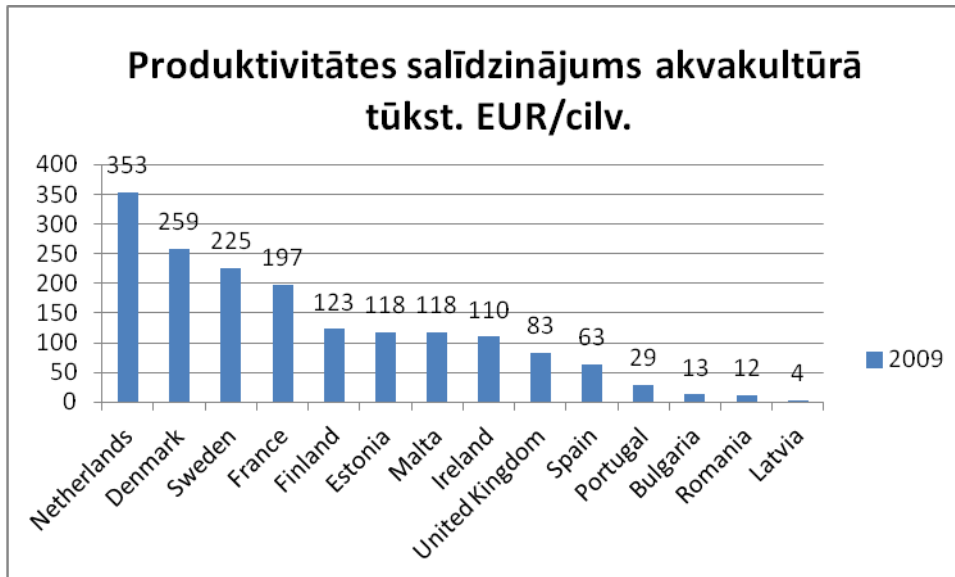
3.attēls

Nodarbināto sadalījums akvakultūrā Latvijā, 2006.–2012.

Datu avots: CSP

4.attēls

Datu avots: STECF

Zemkopības ministra vietā –
labklājības ministre

Ilze

Viņķele

Detalizēts ieņēmumu un izdevumu aprēķins

Uzdevumi un galvenie pasākumi	Pasākums	Izdevumi
Uzdevums: sniegt atbalstu inovāciju izstrādei un ieviešanai akvakultūrā.*	Audzēšanas efektivitātes palielināšana, nepieciešamo pētījumu veikšana	<p>1. Atlīdzība 9 darbiniekiem:</p> <p>1.1. amata vieta „pētnieks” – 5 vietas x (1173,87 <i>euro</i> + 282,78 <i>euro</i> (d.d. valsts soc. apdr. iemaksa)) x 12 mēn.= 87 399,05<i>euro</i> (10. mēnešalgu grupa 6. kvalifikācija);</p> <p>1.2. amata vieta „zivkopis-tehniķis” – 4 vietas x (euro 993,16 + euro 239,26 (d.d. valsts soc. apdr. iemaksa)) x 12 mēn.= 59 156,18 <i>euro</i> (9. mēnešalgu grupa 3. kvalifikācija)</p> <p>KOPĀ atlīdzībai: 146 555,23 <i>euro</i>.</p> <p>2. Komandējumi, pieredzes apmaiņas nodrošinājums – 8 679,52 <i>euro</i>, t.sk.:</p> <p>2.1. dalība zinātniskajās konferencēs – 8537,23 <i>euro</i>;</p> <p>2.2. pieredzes apmaiņas braucieni – 142,29 <i>euro</i>.</p> <p>3. materiāli tehniskais nodrošinājums – 82 984,73) <i>euro</i>, t.sk.:</p> <p>3.1. zivju uzturēšanas izdevumi – 7 541,22 <i>euro</i>, t.sk.:</p> <p>3.1.1. vaislinieku iegāde –711,44 <i>euro</i>;</p> <p>3.1.2. dzīvās barības iegāde mazuļiem agrīnajās stadijās – 853,72 <i>euro</i> (284,57 <i>euro</i>/kg);</p> <p>3.1.3. zivju mazuļu ēdināšana audzēšanas periodā, barības piedevas barība zivīm, barības piedevas, vitamīni – 5691,49 <i>euro</i>;</p> <p>3.1.4. nārsta stimulācijai un ikru skalošanai paredzēto līdzekļu iegāde – 142,29 <i>euro</i>;</p>

		<p>3.1.5. zivju ārstēšanas izdevumi – 142,29 <i>euro</i>;</p> <p>3.2. saimnieciskie izdevumi – 32 541,08 <i>euro</i>, t.sk.:</p> <p>3.2.1. elektroenerģija audzēšanas sistēmas uzturēšanai – 3557,18 <i>euro</i>;</p> <p>3.2.2. pētījuma akvāriju un baseinu kopšanas tīrīšanas inventārs, specapgērbis – 853,72 <i>euro</i>;</p> <p>3.2.3. dezinfekcijas līdzekļi akvārijiem, baseiniem, telpām, rokām, apaviem – 284,57 <i>euro</i>;</p> <p>3.2.4. darbavietas uzturēšana – 2 845,74 <i>euro</i>;</p> <p>3.2.5. ģenētiskās laboratorijas uzturēšana (saldētavu kriokonservācijas aprīkojuma iekārtu apkope, mērinstrumentu, pipešu kalibrēšana u.c.) – 19 208,77 <i>euro</i>;</p> <p>3.2.6. apkure – 1351,73 <i>euro</i>;</p> <p>3.2.7. ūdens, kanalizācija – 170,74 <i>euro</i>;</p> <p>3.2.8. degviela – 4268,62 <i>euro</i>;</p> <p>3.3. laboratoriskie izmeklējumi, materiāli un analīzes – 42 902,43 <i>euro</i>, t.sk.:</p> <p>3.3.1. laboratorijas materiāli, reaģenti zivju fizioloģiskajiem un ģenētiskajiem pētījumiem – 41 263,28) <i>euro</i>;</p> <p>3.3.2. šķidrās slāpekļis – 0,68<i>euro</i>/kg, 200 kg mēnesī – 1 639,15 <i>euro</i>.</p>
<p>Nodrošināt ES Zivsaimniecības datu vākšanas programmas izpildi akvakultūras jomā **</p>	<p>Datu vākšana par saldūdeņu akvakultūru Latvijas Nacionālās zivsaimniecības datu vākšanas programmas 2014.–2020.gadā īstenošanai</p>	<p>1. Atlīdzība 1 amata vietai (1 128,34 <i>euro</i> + 271,81 (d. d. valsts soc. apdr. iemaksa)) x 12 mēn.= 16 801,78 <i>euro</i> (11. mēnešalgu grupa 3. kvalifikācija)</p> <p>2. Materiāltehniskais nodrošinājums (darbavietas uzturēšana) – 711,44 <i>euro</i>.</p> <p>3. Komandējumi (dalība starptautiskās darba grupās) – (2 845,74) <i>euro</i>.</p>

		Kopā atlīdzībai: 163 357,01 <i>euro</i>	Kopā komandējumiem, nodrošinājumam: 95 221,43 <i>euro</i>	materiāltehniskam
	Pavisam:	258 578,44 <i>euro</i>		

* Budžeta programma 25.01.00 „Zivju izmantošanas regulēšana, atražošana un izpēte”

** Budžeta programma 70.06.00 „Izdevumi citu ES politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošanai”

Zemkopības ministra vietā –
labklājības ministre

Ilze Viņķele

(Ministru kabineta
2013.gada 18.decembra
rīkojums Nr. 651)

**Akvakultūras daudzgadu stratēģisko pamatnostādņu
2014.–2020.gadam
kopsavilkums**

Risināmā jautājuma būtība

Uzdevums izstrādāt akvakultūras stratēģijas pamatnostādnes Eiropas Savienības dalībvalstīm ir noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas priekšlikumā par kopējo zivsaimniecības politiku. Eiropas Komisija ir apņēmusies līdz 2013.gadam izstrādāt nesaistošas stratēģiskās pamatnostādnes par kopējām prioritātēm un mērķiem ilgtspējīgas akvakultūras darbību attīstībai.

Eiropas Savienībā, tostarp Latvijā, "ekonomiskais izrāviens"²⁶ zivsaimniecības nozarē tiek saistīts ar akvakultūras sektoru, kura attīstībai ir nepieciešams turpināt īstenot mērķtiecīgu Eiropas Savienības un valsts politiku, kas jau ir aizsākta ar Zemkopības ministrijas izstrādāto vidēja termiņa politikas plānošanas dokumentu "Zivsaimniecības nozares stratēģiskais plāns 2007.–2013.gadam", lai nodrošinātu tajā iesāktu pasākumu atbilstošu pēctecību.

Attīstības dokumenta projekts – Akvakultūras daudzgadu stratēģiskās pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (turpmāk – pamatnostādnes) nosaka politiku akvakultūras sektora izaugsmei. Sagatavotajā dokumentā ir ievērota pēctecība ar iepriekšējo akvakultūras attīstības politiku, bet akcentētas arī jaunas problēmas. Dokuments balstīts uz tādiem politikas pamatprincipiem kā ilgtspējīgas attīstības princips, līdzdalības princips, finansiālo iespēju princips, samērīguma un koordinētības princips, novērtēšanas princips un piesardzības princips.

Pamatnostādņu mērķis ir konkurētspējīga, produktīva un darbībā ilgtspējīga akvakultūra Latvijā.

Pamatnostādnes identificētas šādas galvenās risināmās problēmas:

- akvakultūras sektora zemā ražošanas produktivitāte un efektivitāte;
- sadrumstalota, savstarpēji konkurējoša ražošanas struktūra ar neskaidrām tirgus, it īpaši eksporta tirgus, iespējām;
- sadarbības trūkums akvakultūras sektorā produkcijas ražošanas un realizācijas jomā;
- vāji attīstīta zinātnes, izglītības un ražošanas saikne augstākas pievienotās vērtības un inovatīvu produktu ražošanā;
- produkcija ar mazu pievienoto vērtību, vāji attīstīta akvakultūras produkcijas apstrāde;
- nepietiekama statistiskā informācija un dati par akvakultūras sektoru.

Piedāvātais risinājums

Lai sekmētu iepriekš minēto problēmu risināšanu, turpmākā rīcība plānota divos virzienos. Katram virzienam ir izvirzīti uzdevumi.

1.rīcības virziens. Tirgū pieprasītu akvakultūras produktu efektīva un inovatīva ražošana. Virziena uzdevums: sniegt atbalstu akvakultūras ražošanas attīstībai (arī vidi saudzējošo audzēšanas tehnoloģiju izmantošanai) un produkcijas tirgus veicināšanai.

2.rīcības virziens. Akvakultūras pētniecības attīstība un zināšanu pārnese

²⁶ NAP 2020 vadmotīvs

ražošanā. Virziena uzdevumi:

- sniegt atbalstu inovāciju izstrādei un ieviešanai akvakultūrā;
- nodrošināt akvakultūras sektoram nepieciešamo pētījumu veikšanas un konsultāciju iespējas;
- pilnveidot apmācības iespējas un zināšanu pārnesi akvakultūrā;
- pārskatīt un pilnveidot Centrālās statistikas pārvaldes rādītājus un nodrošināt Eiropas Savienības Zivsaimniecības datu vākšanas programmas izpildi akvakultūras jomā.

Esošais un papildus nepieciešamais finansējums, paredzētais finansēšanas avots

Pamatnostādnes ietver konkrētu rīcības plānu 2014.–2020.gadam. Pamatnostādnes tiks īstenotas par tām piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem un no piesaistītā Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda finansējuma. No 2016.gada pamatnostādņu īstenošanai līdztekus iepriekš minētajiem finanšu avotiem būs nepieciešams arī valsts budžeta papildu finansējums.

Pamatnostādņu 1.rīcības virzienu plānots īstenot, izmantojot pieejamo Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda finansējumu, bet, tā kā šobrīd nav zināms līdzekļu apmērs (*aploksne*), kas no minētā fonda varētu tikt piešķirts Latvijai, nav arī izstrādāts finansējuma sadalījums pa atbalsta pasākumiem, tāpēc nav iespējams prognozēt precīzu ietekmi uz valsts budžetu.

Pamatnostādņu 2.rīcības virziena īstenošanai un attiecīgajos plānošanas periodos paredzēto optimālo rādītāju sasniegšanai 2016.gadā būtu nepieciešams finansējums 258 578,44 *euro* gadā – tas ir daļa no budžeta programmas 25.01.00 "Zivju izmantošanas regulēšana, atražošana un izpēte" līdzekļiem (izdevumus veido atlīdzība 146 555,23 *euro*, komandējumu izmaksas 8 679,52 *euro*, materiāltehniskais nodrošinājums 82 984,73 *euro*) un daļa no budžeta programmas 70.06.00 "Izdevumi citu ES politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošanai" līdzekļiem (izdevumus veido atlīdzība 16 801,78 *euro*, komandējumu izmaksas 2 845,74 *euro*, materiāltehniskais nodrošinājums 711,44 *euro*) (2.pielikums). Turpmākajos gados plānots, ka 2.rīcības virziena optimālu rezultatīvo rādītāju izpildei tiks nodrošināts ikgadējais kopējais valsts budžeta finansējums: 2017.gadā – 350 737,90 *euro*, 2018.gadā – 364 966,62 *euro*, 2019.gadā – 379 195,34 *euro* un 2020.gadā – 394 846,93 *euro*.

Sabiedrības pārstāvju iesaistīšana pamatnostādņu projekta izstrādē

2013.gada 1.februārī Zivsaimniecības konsultatīvās padomes izveidotajā darba grupā notika diskusija ar akvakultūras nozares uzņēmējiem, nevalstisko organizāciju pārstāvjiem, pētniekiem un citām ieinteresētajām pusēm par esošo situāciju akvakultūras sektorā un šā sektora "ekonomiskā izrāviena" iespējām. Sanāksmē tika analizētas akvakultūras sektora stiprās un vājās puses, iespējas un apdraudējumi, identificētas nozīmīgākās akvakultūras attīstību kavējošās problēmas un panākta vienošanās par atslēgas vārdiem pamatnostādņu mērķa formulējumam.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 25.augusta noteikumiem Nr.970 "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā" 2013.gada 23.martā Zemkopības ministrijas mājaslapā tika publicēts pamatnostādņu projekts. 2013.gada 25.martā tas tika publicēts arī Valsts kancelejas mājaslapā, nosakot, ka publiskā apspriešana ilgst līdz 23.aprīlim. Šajā laikposmā tika saņemti septiņi atzinumi un, apkopojot atzinumos sniegto viedokli, identificēti 69 priekšlikumi pamatnostādņu projektam.

Pamatnostādņu projekts tika prezentēts un apspriests Zivsaimniecības konsultatīvās padomes sēdēs 2013.gada 28.martā un 12.jūnijā. 2013.gada 28.maijā notika publiskās apspriešanas rezultātu izvērtēšanas sanāksme. Būtiskākie sabiedrības priekšlikumi un rezultāti – darbības virzienā iekļauts vidi saudzējošais faktors un tirgus veicināšana. No stipro un vājo pušu, iespēju un apdraudējuma izvērtējuma izņemts punkts par akvakultūras pārprodukciju pasaulē. Pamatnostādnes papildinātas ar atsauci uz Eiropas Komisijas stratēģiskajiem dokumentiem (piemēram, "Zilo" izaugsmi). Viedokļi, kas netika ņemti vērā, ietvēra plānošanas dokumentam pārāk konkrētu priekšlikumu, kas nav risināms saistībā ar šo dokumentu, vai arī priekšlikumu, kura argumentācija bija pārāk vispārīga un neskaidra. Netika ņemti vērā arī priekšlikumi par detaļām attiecībā uz zivju krājumu atražošanu.

Zemkopības ministra vietā –
labklājības ministre

Ilze Viņķele